

De aantrekkelijke regio

Visie Recreatie en Toerisme 2020

Provincie Utrecht

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	2
1.1	Focus en verbinding	2
1.2	Aansluiten op vraag, efficiënt en effectief, versterking natuur, landschap en erfgoed	3
1.3	Een nieuwe visie: provinciedekkend en met focus	4
1.4	Aansluiten op de kerntaken	5
1.5	Economisch belang en omvang toeristisch-recreatieve sector	6
2	DE ONTWIKKELING VAN VRAAG EN AANBOD	9
2.1	Bevolkingsgroei en veranderde recreatiepatronen geven extra druk	9
2.2	Vraag naar meer kwaliteit en diversiteit	10
2.3	Zakelijk toerisme: kansen voor bijzondere (erfgoed)locaties	12
2.4	Recreatieve routes en bereikbaarheid steeds belangrijker	12
3	FOCUS EN VERBINDING IN HET PROVINCIALE BELEID	14
3.1	Verschillende rollen van de provincie	14
3.2	Provincie kiest, stimuleert en accommodeert	14
4	VIER GEBIEDSGERICHTE, THEMATISCHE OPGAVEN	16
4.1	Recreatief hoofdnetwerk: versterken en bewaken	16
4.2	Recreatiedruk accommoderen	23
4.3	Vernieuwing in de natuur (EHS)	28
4.4	Open landschap beter beleven	29
4.5	De gebiedsgerichte opgaven samengevat	32
5	ONDERNEMERSCHAP ONDERSTEUNEN: INNOVATIE EN KENNISBEVORDERING	34
5.1	Grotere rol voor ondernemers	34
5.2	Innovatie en kennisbevordering	35

BIJLAGEN

1.	Gebruikte bronnen
2.	Toelichting recreatieprofielen
3.	Definitie van poort en toeristisch overstappunt
4.	Wijzigingen ten opzichte van de gebiedsvisies
5.	Huidige situatieschets recreatieve routes
6.	Gebruikte afkortingen
7.	Deelnemers externe werksessies

1 INLEIDING

"De centrale ligging, de aantrekkelijke steden en landschappen en het sterk zijn in kennis en cultuur maken de provincie Utrecht tot een aantrekkelijke regio. Aantrekkelijk voor mensen om te wonen en voor bedrijven om zich te vestigen. In het aantrekkelijke woon-/ en vestigingsklimaat ligt de kracht van de regio."

Focus, Vertrouwen, Oplossingsgericht. Coalitieakkoord 2011-2015

1.1 Focus en verbinding

In 2009 stelde de provincie het Beleidsprogramma Vrije Tijd 2009-2012 vast, met als doel de verdere groei en versterking en vernieuwing van de vrijetijdssector. Het programma is uitgevoerd als aanjaag- en stimuleringsbeleid en kende aanvankelijk een breed draagvlak. In tijden van recessie waren de stimulerende maatregelen effectief. In de afgelopen drie jaar heeft dit programma de nodige vruchten afgeworpen. Het evenementenbeleid is uitgevoerd, culturele publiekslocaties hebben innovaties doorgevoerd (merklocaties) en de toeristische marketing is geregionaliseerd. De Giro d'Italia werd succesvol bezocht, het fietsknooppuntensysteem is geïmplementeerd en er is een begin gemaakt met een fundamentele discussie over de toekomst van de recreatieschappen. Ook vanuit Agenda Vitaal Platteland en het programma Recreatie om de Stad (RodS) is de afgelopen jaren het nodige bereikt. Voorbeelden van een aantal aansprekende projecten zijn: de recreatieve toegankelijkheid bij Vathorst-Noord en in de Laakzone, de groene entrees Utrechtse Heuvelrug, de recreatieve ontsluiting van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en – nog in ontwikkeling – 4 TOP's in het Groene Hart en de passantenhaven in Woerden. In het stadsgewest Utrecht zijn onder het programma RodS verschillende recreatiegebieden gerealiseerd, zoals bos Nieuw-Wulven in Houten en het recreatiegebied Laagraven.

Het college van Gedeputeerde Staten kiest voor een focus op kerntaken. Vanuit de wens de provincie als een krachtig middenbestuur te positioneren dient de rol van de provincie scherper te worden ('wat we doen, doen we goed'). De provincie richt zich op die taken waar het regionale bestuur de meeste toegevoegde waarde heeft. Leidend voor de keuze voor de kerntaken is de ambitie om te streven naar een sterke regio met een aantrekkelijke leefomgeving en een goed vestigingsklimaat. De kerntaken hebben vooral betrekking op het fysieke domein en zijn verwoord als:

- Economische ontwikkeling
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Natuur en landschap
- Bereikbaarheid
- Cultuurhistorisch erfgoed

Recreatie en toerisme zijn taken, die hun uitwerking vinden in alle hierboven genoemde kerntaken. Recreatie en toerisme zijn dan ook onderdeel van die kerntaken. Binnen die kerntaken zijn de volgende ontwikkelingen belangrijk:

- De ontwikkeling van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) die na vaststelling in 2012 het ruimtelijke kader vormt voor de koers van recreatie en toerisme.
- De herijking van het programma van de Agenda Vitaal Platteland (AVP). Recreatie is onderdeel van deze herijking.

- De Strategie Utrecht 2040 geldt als richtinggevend document voor een duurzame ontwikkeling van deze regio.
- De provincie heeft van het rijk een sterkere rol gekregen als gebiedsregisseur van (boven-)regionale ontwikkelingen en wil deze waarmaken, ook op het gebied van recreatie en toerisme.
- De provincie wil de verschillende gebiedspartijen – publiek en privaat – beter met elkaar verbinden en zo zorgen voor een hoger resultaat met minder publieke middelen.
- De provincie krijgt te maken met verminderde financiële middelen en zal daarom prioriteiten stellen en een duidelijke focus aanbrengen in haar activiteiten en verantwoordelijkheden op het gebied van recreatie en toerisme.

1.2 **Aansluiten op vraag, efficiënt en effectief, versterking natuur, landschap en erfgoed**

De *algemene doelen* van de provincie voor recreatie en toerisme laten zich samenvatten in een inhoudelijk en een organisatiedoel binnen de randvoorwaarde van de versterking van natuur en landschap.

Inhoudelijk: het aanbod sluit in de toekomst beter aan op de vraag

Het recreatieve aanbod is in 2020 beter toegesneden op de toekomstige vraag van recreanten en bezoekers van binnen en van buiten de provincie. Hierbij kijken we naar de kwantitatieve vraag (is er genoeg aanbod om te voorzien in de vraag van de groeiende bevolking) en naar de kwalitatieve vraag (voldoet het aanbod aan de kwaliteitseisen van de consument). Recreatieve ontwikkelingen vinden plaats in evenwicht met andere belangen met een ruimtelijke component, zoals natuur, woningbouw, economie, verkeer, landbouw, landschap en erfgoed. Deze Visie Recreatie en Toerisme 2020 beschrijft wat hiervoor nodig is en waar de provincie zich voor wil inzetten

Organisatorisch: efficiënte en effectieve organisatie van het onderhoud en beheer

De organiserende partijen van recreatie (publiek en privaat) zijn, ook in de toekomst, op hun taak toegerust en hebben de mogelijkheden om deze uit te voeren. Ook in een situatie waarbij sprake zal zijn van minder overheidsgeld en waarin recreatieondernemers en (semi-)private gebiedsbeheerders meer verantwoordelijkheden hebben om te zorgen voor landschappelijke kwaliteit en mogelijkheden voor de recreant. De uitwerking van deze doelstelling wordt in fase 2 en 3 (zie paragraaf 1.3) opgepakt.

Randvoorwaarde: duurzame versterking van natuur, landschap en erfgoed

De toeristisch-recreatieve sector moet bijdragen aan de versterking van kwetsbare natuur, een aantrekkelijk landschap en waardevol erfgoed. Ook lokale ondernemers en agrariërs zien de meerwaarde hiervan en zijn bereid erin te investeren. Ook inwoners zien de meerwaarde van het landschap, cultuurhistorie en natuurontwikkeling en zijn bereid hieraan bij te dragen.

1.3 Een nieuwe visie: provinciedekkend en met focus

- De provincie kiest voor focus op haar inhoudelijke taken: niet meer overal een beetje, maar duidelijke keuzes maken binnen een expliciete rol- en taakopvatting.
- De provincie wil haar inzet meer focussen op strategische gebiedsgerichte/thematische opgaven en voorzieningen van (boven)regionaal belang. Lokale gebiedspartijen hebben dan een kapstok en basisstructuur waaraan zij hun eigen projecten en investeringen kunnen koppelen. Hierdoor kunnen de schaarse budgetten (o.a. via de AVP) gericht en meer in samenhang worden ingezet.
- De nieuwe visie dekt het gehele grondgebied van de provincie en zorgt voor uniformiteit in de recreatieve hoofdroutes en toegangspunten.
- Met behulp van deze visie maakt de provincie duidelijk wat zij belangrijk vindt binnen het terrein van recreatie en toerisme, ook voor de andere beleidsvelden (kerntaken).

De bestaande recreatievisies voor deelgebieden (vanuit de Agenda Vitaal Platteland), zoals voor de Venen, De Utrechtse Waarden, het Kromme Rijngebied en de Utrechtse Heuvelrug zijn zoveel mogelijk overgenomen in deze Visie Toerisme en Recreatie 2020. Op een aantal punten is gemotiveerd afgeweken om aan te sluiten bij omliggende provincies of om tot uniform beleid voor de hele provincie te komen. Bijlage 4 licht dit toe.

Gezien de benodigde bezuinigingen bij alle overheden staat de financiering van recreatie en toerisme onder druk. Er zijn minder middelen beschikbaar voor zowel de ontwikkeling van nieuwe recreatiegebieden als het beheer en onderhoud van de bestaande. Er is dus een grote urgentie om met lagere beheer- en ontwikkelbudgetten hetzelfde resultaat te bereiken. En als dit niet lukt, om gefundeerde keuzes te maken over wat wel en wat niet.

Eerst de inhoud, vervolgens de bekostiging en de organisatie

Deze visie is fase 1 van het traject om het nieuwe provinciale beleid voor recreatie en toerisme vorm te geven. Dit document behelst vooral de "wat"-vraag, die laat zien welke inhoudelijke ambities we nastreven op toeristisch-recreatief vlak. Daarnaast wordt gewerkt aan de 'hoe'-vraag en de 'wie'-vraag over het organisatorische vraagstuk en de financiering. De discussie over de 'hoe-' en de 'wie'-vraag wordt gevoerd in 2012. Dit zijn respectievelijk fase 2 en 3.

In fase 2 (financieringsopgave) brengen we de kosten van de huidige voorzieningen en de financiële opgave tot 2020 in kaart. Berekend wordt wat aan alternatieve en innovatieve financiering mogelijk is voor de ontwikkeling, onderhoud en beheer van recreatieve voorzieningen. Uit die rekensom volgt wat vanuit het collectieve belang nog door publieke partijen moet worden ingelegd om het beoogde niveau te halen.

De visie (fase 1) en de financieringsopgave (fase 2) vormen straks de basis voor gemeentelijke en provinciale bestuurders om keuzes te maken. Welke ruimte laten we aan de markt en waar zien we het collectieve belang? In fase 3 (organisatie) kan dan op basis van deze keuzes bekeken worden hoe we het collectieve belang in de toekomst gaan organiseren en financieren. De omvorming van de Recreatieschappen (Coalitieakkoord 2011-2015) is onderdeel van zowel fase 2 als fase 3.

In afwachting van de uitkomsten en de besluitvorming hierover is voor 2012 een éénjarig Uitvoeringsplan 2012 opgesteld. Dit plan is separaat terug te vinden. Voor de periode 2013-2015 zal naar verwachting eind 2012 een

uitvoeringsprogramma worden opgesteld, nadat de resultaten van de fasen 2 en 3 inclusief het traject 'omvorming recreatie(schappen)' voldoende zijn uitgekristalliseerd. Beide uitvoeringsplannen sluiten aan op de AVP.

1.4 Aansluiten op de kerntaken

Recreatie en toerisme ziet de provincie, zoals gezegd, niet als een kerntaak, maar als onderdeel van meerdere andere kerntaken. Hoe sluit recreatie en toerisme aan bij andere beleidsterreinen?

Verbinding met economie

De toeristisch-recreatieve branche is een economische sector met potentie. Het onderzoekscentrum van de Europese Commissie heeft de provincie Utrecht in 2010 uitgeroepen tot meest concurrerende regio van Europa. Het economische succes van de provincie heeft alles te maken met zijn aantrekkelijkheid om te wonen en te werken. De provinciale Economische Visie 2020 speelt in op dit succes en beoogt van Utrecht een Europese topregio op het gebied van creatieve en kenniseconomie te maken. Een gevarieerd aanbod aan toeristisch-recreatieve en culturele voorzieningen en cultuurhistorisch erfgoed in relatie tot deze landschappen versterkt de aantrekkingskracht voor bedrijven en personeel. Recreatie is bovendien zelf ook weer een economische factor. Zo draagt de recreant in het landelijke gebied bij aan de draagkracht voor lokale voorzieningen als winkels, horeca en de verbrede agrarische sector.

Verbinding met ruimte

Het behouden en ontwikkelen van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme zijn in het concept ontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) benoemd als provinciaal belang. Bij de nadrukkelijke inzet van de provincie op binnenstedelijke woningbouw past namelijk een strategie die inzet op een aantrekkelijke woonomgeving.

Daarom biedt de provincie in de gebieden rond de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort ruimte voor nieuwe (recreatieve) ontwikkelingen. Ook zal er in het landelijk gebied meer ruimte zijn voor ontwikkelingen op bovenlokale recreatieterreinen om exploitatie en beheer duurzaam te organiseren.

Verbinding met natuur

Natuurwaarden vormen voor de recreatieve en toeristische functies enerzijds een kostbaar goed en anderzijds soms een beperking. Van de recreatieve en toeristische bedrijven in Utrecht ligt 30 – 40 % in de Ecologische Hoofdstructuur en ongeveer eenzelfde percentage binnen 500 meter daarvan. Ondernemers hebben plannen tot kwantitatieve en kwalitatieve uitbreiding van bedrijven, maar verwezenlijking van deze plannen blijkt met name in de Ecologische Hoofdstructuur planologisch lastig. Dit is onder andere op de Utrechtse Heuvelrug en bij de Vinkeveense Plassen aan de orde. De provincie streeft naar natuurwinst in combinatie met meer mogelijkheden voor recreatie en toerisme¹.

Verbinding met landschap en landelijk gebied

De provincie Utrecht is in 2010 door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap tot de mooiste Randstadprovincie en de op één na mooiste provincie van Nederland uitgeroepen. De kwaliteit en verscheidenheid aan landschappen zijn een sterke troefkaart. De te beschermen kwaliteiten van deze

¹ Daarom heeft de Adviescommissie Recreatie en Toerisme in 2011 een doorstart gemaakt. De commissie adviseert gemeenten en provincie over plannen van recreatieondernemers en zoekt een win-win situatie voor zowel natuur als economie.

landschappen, vastgelegd in kwaliteitsgidsen, leveren een belangrijke bijdrage aan het bestaande woon- en leefklimaat in de provincie.

De afgelopen jaren zijn in het kader van het Agenda Vitaal Platteland recreatievisies en programma's ontwikkeld, waarbij de gebiedspartijen intensief betrokken zijn bij het thema recreatie. Met de provinciale visie haken wij hier zoveel mogelijk op in. Ook wordt het al ingevoerde model van poorten en groene entrees op de Heuvelrug vertaald in een uniform en provinciedekkend netwerk van poorten en toeristische overstappunten, de zogenaamde TOP's. Het zijn de plekken waar de recreant zijn of haar bezoek aan een gebied begint en eindigt. We komen hier nog uitgebreid op terug.

Verbinding met mobiliteit

De bereikbaarheid van recreatiegebieden en Utrechtse vergader- en congrescentra is onderdeel van het mobiliteitsvraagstuk in de provincie. Recreatieve verplaatsingen maken een belangrijk deel uit van de totale verplaatsingen en er moet dus goed gekeken worden naar de ligging en bereikbaarheid van verkeersaantrekkende recreatieve functies. Ook is de bereikbaarheid per OV en langzaam verkeer aandachtspunt. Vanwege de binnenstedelijke bouwopgave en de daarmee gepaard gaande bevolkingsgroei is ook aandacht nodig voor de bereikbaarheid van recreatiefuncties dicht bij de stad met het openbaar vervoer en langzaam verkeer. Van belang zijn verkeersveiligheid, goede stad-landverbindingen en het verminderen van de barrièrewerking van de weg- en spoorinfrastructuur.

Verbinding met erfgoed

De belangrijkste erfgoedthema's voor de komende jaren zijn het agrarische cultuurlandschap (en de beleving ervan middels boerenlandpaden en Klompenpaden), de (toegankelijkheid van) historische buitenplaatsen en (toegankelijkheid, beleving en nieuwe functies voor) het militair erfgoed. Deze visie sluit hier nauw op aan en is erop gericht deze doelstellingen dichterbij te brengen.

Verbinding met landbouw, milieu en waterbeleid

Creativiteit en innovatie van (agrarische) ondernemers bieden extra garanties voor een vitaal platteland. Opgaven op het gebied van water (waterveiligheid, opvangcapaciteit van regenwater) bieden mogelijkheden om ook recreatieve kwaliteiten (zoals zwemmen, kanoën) te versterken. Andere milieukwaliteiten die kunnen bijdragen aan de recreatieve beleving van de Utrechtse landschappen zijn donkerte en stilte. Deze kwaliteiten worden geborgd in de verschillende beleidskaders, met name de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS), waarin vijftien stiltegebieden zijn aangewezen.

Verbinding met welzijn en gezondheid

Een prettige omgeving om in te recreëren draagt bij aan het welbevinden van de inwoners. Ze biedt ruimte aan elementaire behoeften als een frisse neus halen, een stukje wandelen of fietsen, spelen en eten, afkoeling vinden in het water en genieten van rust en ruimte.

1.5 Economisch belang en omvang toeristisch-recreatieve sector

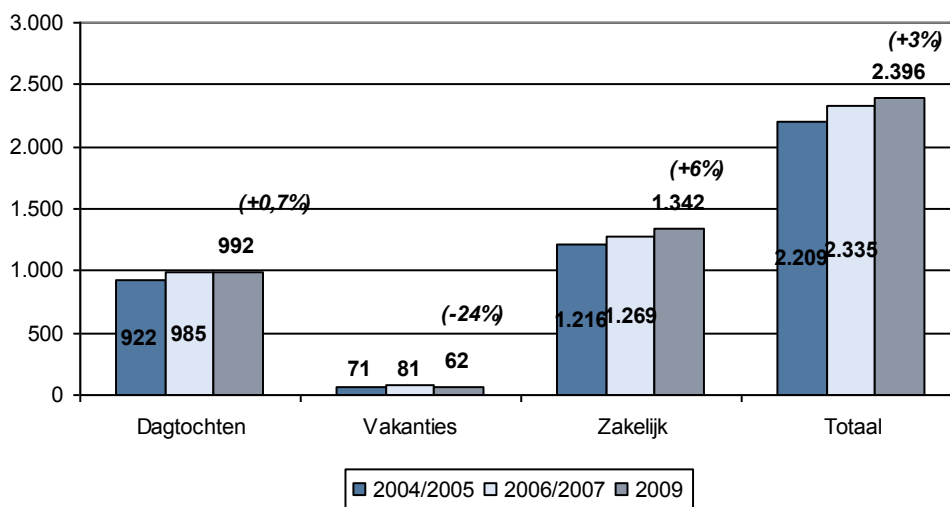
Recreatie en toerisme zijn belangrijk voor de economische ontwikkeling van de provincie Utrecht. Jaarlijks verdienen ca. 28.000 werknemers hun brood in deze sector en gaat er € 2,4 miljard in om. Hiermee kent de toeristisch-recreatieve branche een groter belang dan de bouwsector en is zij, in aantal banen, even groot als

bijvoorbeeld de bancaire sector. Het maatschappelijk en economisch belang van waterrecreatie evenaart inmiddels dat van de beroepsvaart (bron: Toekomstvisie Waterrecreatie 2025 van de watersportsector en ANWB).

De toeristisch-recreatieve branche bestaat uit drie segmenten: de dagtochtenmarkt, de vakantiemarkt en het zakelijk toerisme (congressen en vergaderingen). Het zakelijk toerisme is met 55% van de jaarlijkse omzet de belangrijkste economische pijler van de toeristisch-recreatieve branche. Op de tweede plaats volgen de bestedingen aan het dagbezoek (42%). Het verblijfstoerisme bedraagt 3% van het totaal.

Ten opzichte van 2006/2007 zijn de toeristisch-recreatieve bestedingen in de provincie Utrecht met bijna 3% toegenomen. Omdat de bestedingen voor Nederland als geheel een vergelijkbare groei hebben laten zien is het marktaandeel van Utrecht met circa 8,1% gelijk gebleken. Binnen de sector is wel sprake van verschillen. Vooral in het zakelijke segment en de markt voor dagtochten heeft Utrecht het beter gedaan dan het landelijke gemiddelde. De provincie heeft in deze segmenten een stevige positie opgebouwd. De vakantiemarkt is daarentegen in Utrecht bescheiden van omvang. Binnen dit segment verliest de provincie bovendien al jaren langzaam maar zeker terrein. Dit is waarschijnlijk mede te verklaren vanuit een gebrek aan vernieuwing en verbetering van verblijfsaccommodaties. Hierop komen wij in hoofdstuk 2 en 3 terug.

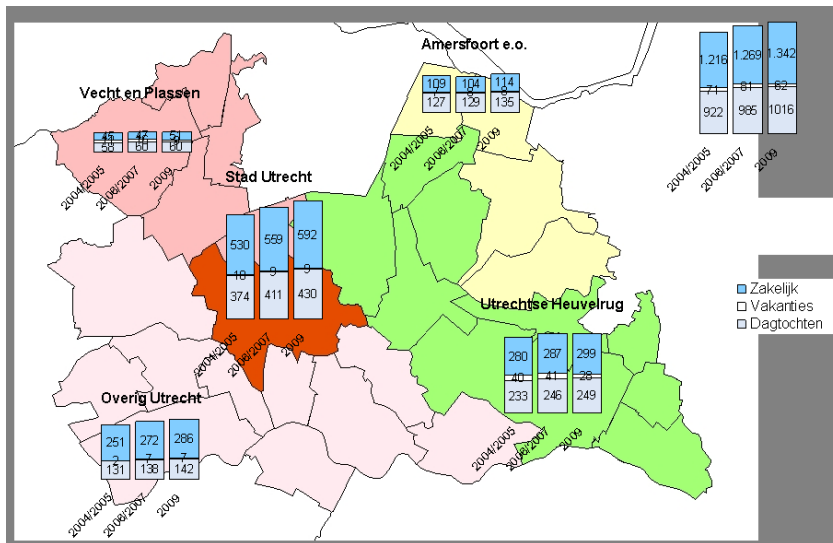
Figuur 1.1: Ontwikkeling toeristische bestedingen provincie Utrecht (x € miljoen)

Bron: Monitor toerisme en recreatie 2010, ECORYS

Binnen de provincie zijn de toeristisch-recreatieve bestedingen in de afgelopen jaren vooral toegenomen in de stad Utrecht. Het zakelijk toerisme was succesvol en is in feite verantwoordelijk voor de groei in bestedingen van de totale sector. Ook het dagtochtensegment groeide in termen van bestedingen licht. In onderstaand figuur wordt dit geïllustreerd aan de hand van de regionale verdeling van de bestedingen aan dagtochten, vakanties en zakelijke reizen over de verschillende deelregio's. Qua totale omvang van de toeristisch-recreatieve sector sluit de bestemmingsregio Vecht en Plassen de rijen. De Utrechtse Heuvelrug blijft dé vakantiebestemmingregio binnen de provincie maar heeft te maken met een afname van de bestedingen in de verblijfsrecreatie.

Figuur 1.2: Samenstelling, omvang en ontwikkeling bestedingen per bestemmingsregio

Bron: Monitor toerisme en recreatie 2010, ECORYS

2 DE ONTWIKKELING VAN VRAAG EN AANBOD

2.1 Bevolkingsgroei en veranderde recreatiepatronen geven extra druk

Groeiende recreatiebehoefte door inwonersgroei

Utrecht is in Nederland, samen met Flevoland, de provincie waar de bevolking de komende decennia het sterkst toeneemt. Het aantal ouderen en allochtonen groeit, het aantal jongeren blijft vrijwel gelijk. Het aandeel één en tweepersoonshuishoudens neemt toe. De sterkste groei doet zich voor in en om de steden Utrecht (+14%) en Amersfoort (+9%), en ook in Veenendaal wordt groei verwacht. In 2030 zijn er in de provincie ten opzichte van 2010 meer dan 120 duizend inwoners bijgekomen. Nu al is er lokaal sprake van tekorten aan recreatieve gebieden. Dit zal zonder uitbreiding van goed bereikbare 'uitloopgebieden' verder toenemen. Niet alle gemeenten groeien overigens. In sommige kleinere kernen, vooral in het westen en zuiden van de provincie is een beperkte bevolkingskrimp te verwachten.

Vraag naar betere verbindingen en gevarieerder gebruik

Een groeiende bevolking betekent meer behoefte aan recreatiemogelijkheden. Daarmee is er niet automatisch behoefte aan grotere oppervlakten. Juist in deze tijd van teruglopende financiering ligt het voor de hand om beter gebruik te maken van het bestaande. Het kan gaan om meer routes, intensiever en gevarieerder gebruik of een betere bereikbaarheid van populaire recreatieve gebieden vanuit de woongebieden. Dit laatste vormt een extra aandachtspunt op plekken waar infrastructuur een barrière vormt tussen de stad en het recreatiegebied. Vooral voor recreatievormen dicht bij huis of werk, zoals korte wandelingen en fiets- en skeelertochten, worden behoorlijke tekorten verwacht. Juist dicht bij de grote steden en nieuwe wijken waar de bevolking sterk toeneemt (bron: De toekomst van recreatie om de stad, 2011).

Ook het bezoek aan populaire gebieden op iets grotere afstand van de steden, waar men bijvoorbeeld een dag of dagdeel voor uittrekt, neemt toe als gevolg van de bevolkingsgroei. Op de Utrechtse Heuvelrug, de meest populaire bestemming voor openluchtrecreatie in de provincie, wordt tot 2025 een autonome groei voor dagrecreatie en routegebonden recreatie verwacht van 10 tot 20% (bron: Recreatie en toerisme op de Utrechtse Heuvelrug, 2009).

Aan de stadsranden wordt ook een groot tekort aan zwemwater in de openlucht verwacht. Nu al hebben vooral Amersfoort, maar ook Soest, Zeist en Veenendaal, grote tekorten (geen open zwemwater in de buurt). Ook de stad Utrecht kent op dit moment een tekort. De kwaliteit van het zwemwater vraagt toenemende aandacht vanwege intensief gebruik en een toename van het aantal zomerse dagen. (Bron: Behoefteteonderzoek zwemwater 2011, Provincie Utrecht)

2.2 Vraag naar meer kwaliteit en diversiteit

Inwoners en bezoekers stellen steeds hogere eisen aan het vrijetijdsaanbod. Dit heeft een aantal oorzaken

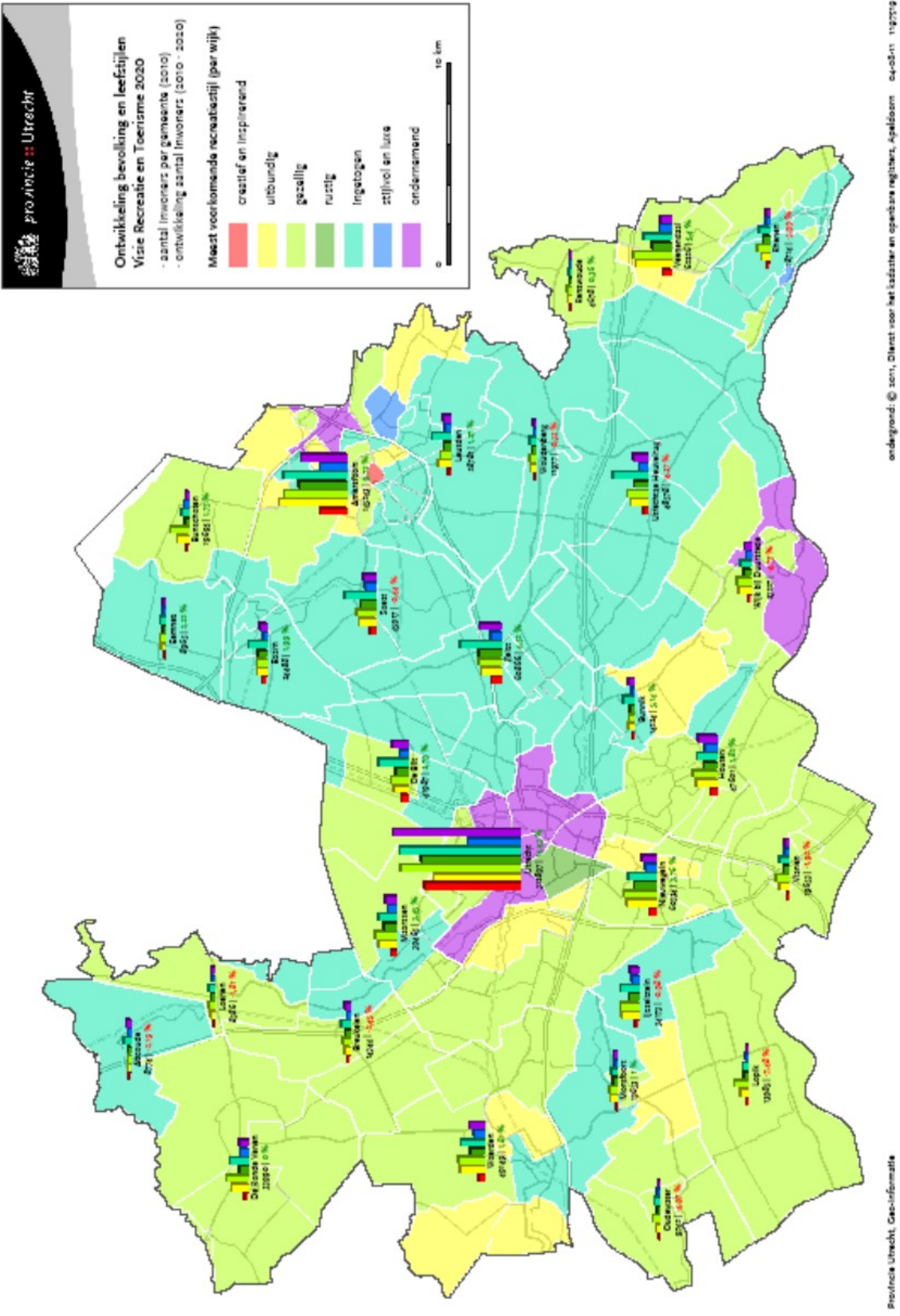
- Ze hebben steeds meer keuzemogelijkheden door een vergroting van het vrijetijdsaanbod (winkelen, attracties, evenementen) en ruimere openingstijden van voorzieningen en winkelgebieden.
- Ze zijn mobieler en kunnen steeds grotere afstanden afleggen om die hoge kwaliteit te vinden.
- De bestedingen van consumenten in hun vrije tijd nemen toe.
- Er is steeds meer vraag naar duurzame en gezonde vormen van vrijetijdsbesteding.

Deze hogere eisen leiden tot een reeks vragen en wensen. Enerzijds zoeken consumenten gemak: de vraag naar pleisterplaatsen (horecapunten) en kant en klare producten/arrangementen neemt toe. Ook is er een groeiende vraag naar een gemakkelijk herkenbaar, gebruiksvriendelijk en toegankelijk wandel- en vaar netwerk. Het succes van het knooppuntensysteem voor fietsers is hiervan een voorbeeld. Anderzijds zoeken consumenten identiteit, kwaliteit en beleving. Veel inwoners en bezoekers vinden een 'doorsnee-aanbod' niet goed genoeg meer. Het aanbod moet bijzonder zijn en een bepaalde beleving bieden. Dat verklaart bijvoorbeeld de populariteit van evenementen, zoals een museumnacht of een themajaar.

Een groeiende aandacht voor gezondheid en welzijn resulteert in een grote vraag naar plekken om te kunnen bewegen, ontspannen en om 'op te laden'. Het gaat dan om fitness- en/of wellnesscentra en buitensportlocaties, maar ook om wandel- en fietsmogelijkheden in het groen. Wandelen en fietsen staan nog steeds bovenaan de lijst van meest ondernomen recreatieve activiteiten in Nederland (zie ook paragraaf 2.4).

Vraaganalyse op basis van leefstijl: zeven recreatieprofielen

Consumentenvoorkeuren zijn steeds diverser geworden. De inwoners van de provincie hebben verschillende leefstijlen met verschillende voorkeuren voor activiteiten in hun vrije tijd. Onlangs heeft provincie Utrecht een inventarisatie gepubliceerd van de verdeling van leefstijlen over de bewoners van de provincie (Bron: Regionale leefstijlatlas dagrecreatie, 2011). Ook komen langzaam maar zeker steeds meer gegevens beschikbaar over de leefstijlen van de bezoekers van attracties en gebieden, waardoor het steeds gemakkelijker wordt om op leefstijlniveau te zien welk aanbod past bij welke vraag. Tegelijkertijd is duidelijk dat het afstemmen van een bepaalde voorziening of een bepaald gebied op een of meer leefstijlen veelal een zaak is van de beheerders en exploitanten van de betreffende gebieden. Bijlage 1 bevat een beschrijving van de zeven recreatieprofielen die de leefstijlatlas onderscheidt.

Uit de leefstijlenatlas (blz. 15)

De verschillende regio's binnen de provincie Utrecht laten een uiteenlopend leefstijlprofiel zien. Voor de gemeenten en ondernemers in de provincie Utrecht zijn er daarmee volop mogelijkheden om met een gedifferentieerd aanbod optimaal in te spelen op deze diversiteit aan inwonerswensen. De leefstijlen die meer dan gemiddeld vertegenwoordigd zijn, bieden een basis voor het leggen van bepaalde accenten in het aanbod in bepaalde regio's.

De provincie Utrecht beschikt over de achterliggende leefstijldata en voorziet gemeenten en partners van een toolkit recreatiestijlen (atlas en kaartbeelden met gemeentelijke analyses). Dit sluit aan bij de gewenste rol als kennisverspreider. De verantwoordelijkheid voor de toepassing van deze vraagdata op specifieke projecten berust bij de gemeenten en partners. Inmiddels werken een tiental partners met deze toolkit en de verwachting is dat dit aantal verder zal groeien.

2.3 Zakelijk toerisme: kansen voor bijzondere (erfgoed)locaties

Het zakelijk toerisme (vergaderingen, congressen, productpresentaties en zakelijke evenementen) is in Utrecht sterk vertegenwoordigd. De toeristisch-recreatieve sector is in Utrecht sterk verweven met bedrijven en instellingen die met hun medewerkers de hotels en accommodaties bevolken om er trainingen en vergaderingen te houden. Op de zakelijke markt zien we, net als in de rest van de toeristische markt, de behoefte aan kwaliteit en diversiteit en de focus op gemak en beleving toenemen. Steeds meer organisatoren zien het als een uitdaging om hun (half)jaarlijkse congres of organisatie steeds weer op een andere bijzondere plek te organiseren. Erfgoed (zoals een fort, buitenplaats, boerderij of molen) en locaties op en aan het water dienen steeds vaker als inspirerende locatie voor zakelijke ontmoetingen en meerdaagse bijeenkomsten en trainingen.

2.4 Recreatieve routes en bereikbaarheid steeds belangrijker

Wandelen, fietsen, plaatsgebonden recreatie (bij water of in bos) en zwemmen in buitenbad voor plezier zijn populaire vorm van vrijetijdsbesteding in de openlucht. Deze vormen kennen hoge participatiecijfers van rond de 50% van de bevolking. De verwachting is dat het aandeel van deze vormen van recreatie de komende jaren verder groeit, gezien de vergrijzing.

Een goede routestructuur wordt steeds belangrijker nu de financiële mogelijkheden voor de aanleg van nieuwe recreatiegebieden teruglopen. Daarnaast kunnen betere routes en verbindingen tussen de stad en het ommeland de druk op bepaalde druk bezochte gebieden verminderen, doordat er goed bereikbare alternatieven ontstaan.

Beleving van het landschap, maar ook het ervaren van rust en stilte rondom sommige routes is van belang als tegenhanger van de drukte van de stedelijke zones.

Recreanten vragen een samenhangend routenetwerk en herkenbare routes en startpunten. Dit wordt niet per definitie beter als er meer bordjes komen. Met het fietsknooppuntensysteem heeft provincie Utrecht dit probleem voor de fietsers nu een uniform, provinciedekkend en samenhangend systeem opgelost. Voor de recreatieve wandelaar is dit nog niet het geval. Naast de fysieke bewegwijzering is er steeds meer vraag naar actuele, gemakkelijk toegankelijke, digitale informatie over routes, begin- en eindpunten, voorzieningen en bezienswaardigheden, ook via mobiel internet.

Tabel 2.1: Participatie recreatieactiviteiten inwoners provincie Utrecht

Type recreatieactiviteit	Deelname (in % van bevolking inwoners provincie Utrecht)	Deelname (in % van bevolking) landelijk
Wandeling voor plezier	54%	57%
Fietstocht voor plezier	52%	50%
Plaatsgebonden recreëren aan water	48%	46%
Plaatsgebonden recreëren niet aan water	45%	37%
Zwemmen in buitenbad	52%	46%
Schaatsen	15%	13%
Mountainbiken	3%	3%
Varen met motorboot/jacht	10%	9%
Skaten/skeeleren	7%	6%

Bron: ContinuVrijetijdsOnderzoek 2010

Nieuwe infrastructuur rondom de steden: kans of bedreiging?

Een groeiende regio leidt tot meer woongebieden en een hogere belasting van de infrastructuur. Op dit moment worden de wegen rondom Utrecht en Amersfoort verbreed en uitgebreid. Aan de noordkant van de stad Utrecht wordt de ring Utrecht opgewaardeerd van stadsweg tot autoweg. Het risico is dat de infrastructuur hierdoor in toenemende mate een barrière vormt voor wandelaars en fietsers en oude onderdoor- en overgangen verdwijnen. Het is van belang om de kwaliteit en kwantiteit van de recreatieve verbindingen juist in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Verbreding en uitbreiding van infrastructuur kan namelijk goede kansen bieden voor een verbetering van de recreatieve verbindingen, zoals de ondertunneling van de A2 aan de westzijde van Utrecht laat zien.

Het gemotoriseerde vrijetijdsverkeer van en naar de attractiepunten en startpunten zal, mede als gevolg van de bevolkingstoename, toenemen. De aan- en afvoer van verkeer tussen de snelwegafslag en de betreffende attractie over secundaire wegen kan hier en daar voor problemen zorgen. De afstand tussen de woonomgeving en de recreatieve gebieden is mede van invloed op de toename van het gemotoriseerde vrijetijdsverkeer.

3 FOCUS EN VERBINDING IN HET PROVINCIALE BELEID

3.1 Verschillende rollen van de provincie

De provincie Utrecht kiest voor focus en verbinding in het beleid voor recreatie en toerisme. Hierbij worden in generieke zin vier rollen voor de provincie onderscheiden, die in dit hoofdstuk worden toegelicht. Binnen elke rol kan de provincie verschillende taken uitvoeren. In hoofdstuk 4 beschrijven wij vier gebiedsgerichte opgaven. Bij elke opgave geven wij daar aan welke taken de provincie voor zichzelf ziet. Hieronder beschrijven wij eerst de vier rollen van de provincie ten aanzien van het beleid voor recreatie en toerisme.

1. **Eigenaar, beheerder, financier.** De provincie zelf en de aan de provincie gelieerde uitvoeringspartners zijn eigenaar, beheerder en/of (co-)financier van een groot aantal voorzieningen die voor recreatie en toerisme worden gebruikt, zoals recreatiegebieden, zwemwaterlocaties en erfgoedlocaties. De provincie behoudt via haar uitvoeringspartners een taak als medeontwikkelaar van (boven)regionale recreatievoorzieningen en recreatieterreinen. Ook zet de provincie zich in voor beheer en onderhoud van bestaande terreinen. In het kader van de toekomst van de recreatieschappen bekijken we hoe we op een slimme manier onze doelen zoveel mogelijk kunnen bereiken.

2. **Ruimtelijke regie.** Vanuit de basisgedachte: 'decentraal wat kan, centraal wat moet', heeft het Rijk op veel thema's in het ruimtelijk domein een stap terug gedaan en legt ze de verantwoordelijkheid bij de provincies. Diezelfde basisgedachte wordt in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) doorgetrokken tot: 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'.

De rol die de provincie aanneemt in ruimtelijke ontwikkeling is daarmee veranderd, niet meer toetsend, maar ontwikkelingsgericht. In sommige gevallen zal de provincie ook kunnen besluiten zelf de regie op zich te nemen. Ook het ruimtelijk faciliteren van ondernemerschap krijgt meer aandacht.

3. **Beschermen** van kwetsbare landschappen, natuur en erfgoed. De provincie heeft als ruimtelijk regisseur de taak om kwetsbare landschappen en andere belangrijke kwaliteiten van de fysieke omgeving te beschermen. De provincie stelt daartoe de beleidskaders en spelregels vast.

4. **Faciliteren en ondersteunen ondernemers.** De provincie wil gewenste ontwikkelingen mogelijk maken en ruimte bieden aan ondernemerschap. Dit betekent een rol in het faciliteren van marktpartijen die iets willen binnen de wettelijke mogelijkheden en spelregels. Daarnaast ziet de provincie voor zichzelf een rol in het ondersteunen van het ondernemerschap in de toeristisch-recreatieve sector, door het aanjagen van innovatie. De provincie stelt kennis en gegevens over de vrijetijdssector beschikbaar. Ondernemers worden hiermee ondersteund bij beheer en exploitatie van recreatiegebieden en –voorzieningen.

3.2 Provincie kiest, stimuleert en accommodeert

De provincie wil de gewenste ontwikkelingen aanjagen en stimuleren. Daarnaast heeft de provincie een accommoderende taak door ruimte te bieden aan de dynamiek en de behoeften van bezoekers van binnen en buiten de provincie en ondernemers, die kansen en ontwikkelingen aangrijpen. Het draait om de uitdaging om in

samenpraak met partners maatwerk te leveren, waarbij een evenwicht wordt gevonden tussen maatschappelijke en commerciële taken.

Voor het beleidsveld recreatie en toerisme betekent dit dat de provincie zich voor het volgende wil inzetten:

- **de regionale en bovenregionale recreatieve functies** (dag- en verblijfsrecreatie, recreatief routenetwerk en overige voorzieningen).
- **beheer en ontwikkeling van toeristisch-recreatieve activiteiten voor een breed publiek** (met participatiecijfers van rond de 50% van de bevolking), zoals wandelen, fietsen, zwemmen, plaatsgebonden recreatie. Bovendien wordt ingezet op 'varen', vanwege het bovenlokale netwerk van waterwegen dat hiervoor nodig is en het belang van de aansluitingen naar andere provincies.

Van	Naar
Versnipperde bijdrage aan groot aantal projecten	Gefocuste bijdrage aan minder groot aantal projecten
Cofinanciering met lokale overheden, beheerorganisaties, waardoor verantwoordelijkheden gedeeld zijn	Heldere taakverdeling in verantwoordelijkheden tussen provincie, beheerorganisaties en gemeenten
Subsidiëren	Stimuleren en faciliteren (informatie, regelgeving, vergunningen) van innovatie en ondernemerschap
Aanbodgericht	Vraaggericht met aandacht voor publieksbereik
Objectgericht	Gebiedsgericht
Onderhoud en beheer van verzameling van recreatieterreinen, routes, recreatieve infrastructuur	Onderhoud en beheer (boven)regionale recreatieterreinen, -routes en –voorzieningen die verbonden zijn door het RHN
Sectoraal	Multisectoraal

Afbouw promotie van bestemmingsgebieden

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 brengt de provincie meer focus aan in haar beleid, met het accent op kerntaken. Dit heeft ertoe geleid dat **de provincie haar rol in de promotie van bestemmingsgebieden afbouwt**. De provincie Utrecht vindt dat deze promotie, zoals de stad Utrecht, Amersfoort en omgeving, Vecht- en Plassengebied, Groene Hart en de Utrechtse Heuvelrug primair een taak van de toeristisch-recreatieve sector en gemeenten is. De VVV's zijn hiervoor het geëigende vehikel. Daarnaast vormt de webomgeving UtrechtYourWay.nl een prima mogelijkheid om het volledige, geactualiseerde aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen en zakelijk toeristische locaties te vermarkten.

De laatste jaren heeft de provincie Utrecht actief bijgedragen aan netwerkvorming op het gebied van toeristische marketing. Het betrokken bedrijfsleven en de bestemmingsgebieden kunnen op basis van dit provinciale voorwerk de komende jaren de webportals en netwerken verder benutten en uitbouwen.

4 VIER GEBIEDSGERICHTE, THEMATISCHE OPGAVEN

De provincie Utrecht streeft, samen met haar maatschappelijke partners, naar een toekomstbestendige ontwikkeling en beheer van recreatie en toerisme (zie 1.4). Dit betekent dat het aanbod beter aansluit op de vraag, nu en in de toekomst. Op basis van de nieuwe focus van de provincie (hoofdstuk 3) en de ontwikkelingen in vraag en aanbod (zie hoofdstuk 2) is het mogelijk de opgaven voor de provincie Utrecht te beschrijven. In dit hoofdstuk beschrijven wij vier grote gebiedsgerichte opgaven.

Naast de gebiedsgerichte opgaven is er een generieke opgave voor de provincie als ondersteuner van het ondernemerschap. Daarover gaat hoofdstuk 5.

4.1 Recreatief hoofdnetwerk: versterken en bewaken

Huidige situatie: er is al veel, maar versnipperd

De provincie Utrecht kent veel recreatieve routes (voor wandelen, fietsen, kanovaren, skeeleren, paardrijden et cetera) met verschillende soorten bewegwijzering: van lange-afstand-wandelpaden tot en met klompenpaden, van erfgoedroutes tot diverse lokaal bewegwijzerde ommetjes. Bijlage 5 is een beknopte schets van de huidige situatie van de recreatieve routes.

Ambitie 2020: eenduidig recreatief hoofdnetwerk met poorten en TOP's.

De provincie kent in 2020 een recreatief hoofdnetwerk (RHN). Het RHN is een samenhangend geheel van (boven)regionale routes voor wandelen, fietsen en varen, met als toegangspunten poorten en zogenaamde toeristische overstappunten (TOP's). De structuur loopt door de afwisselende landschappen van de provincie Utrecht en sluit aan bij horeca, attracties, erfgoed, cultuurhistorie en bezienswaardigheden. Het recreatieve netwerk verbindt bovendien de stedelijke gebieden met de recreatieve landschappen.

Het recreatief hoofdnetwerk zorgt voor een bundeling van het publiek. Zo ontstaat een zonering van de provincie in drukke en minder drukke gebieden. Zonering biedt mogelijkheden voor het creëren van verschillende soorten recreatiebelevingen. Natuur- en stiltegebieden worden door deze zonering ontlast.²

Op de ingevoegde kaart is het recreatief hoofdnetwerk afgebeeld, met daarop het routenet voor wandelen, varen en fietsen, poorten, TOP's en attractiepunten.

Poorten en TOP's

Poorten zijn prominente en herkenbare toegangslocaties van de recreatie- en natuurgebieden. Deze poorten kunnen een eigen attractiewaarde hebben en trekken op die manier ook publiek aan. Poorten hebben verschillende thema's en doelgroepen. Daarnaast is er een groter aantal toeristische overstappunten (TOP's) die eveneens een goed startpunt bieden voor een recreatieve activiteit, maar een stuk bescheidener van opzet zijn.

² In het Vlaamse nationaal park Hoge Kempen wordt inmiddels vijf jaar succesvol gewerkt met deze methodiek. 80% van alle bezoekers aan dit nationaal park blijft 'hangen' bij een van de poorten. Dit versterkt het provinciale beleid voor natuur en specifieke stiltegebieden. Ook het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug past deze systematiek met succes toe.

Doordat het model van poorten en TOP's aansluit bij omliggende provincies ontstaat een eenduidige structuur die de herkenbaarheid voor recreanten vergroot. Ondernemers bij de poorten en TOP's en aan het RHN profiteren van hun ligging en de 'exclusiviteit' van het beperkte aantal poorten. Daarom wordt verwacht dat zij zelf mede investeren in de voorzieningen bij de poorten en TOP's.

De poorten en TOP's ontsluiten de belangrijke recreatieve landschappen van de provincie. De belangrijkste hiervan zijn de twee toeristische bestemmingsgebieden Groene Hart (inclusief Vecht en Plassen, de Venen en de Waarden) en Utrechtse Heuvelrug. Het zijn gebieden met een bovenregionale betekenis en bekendheid. De meeste poorten zijn verbonden aan deze twee bestemmingsgebieden. Ze kunnen zodoende de belevingswaarde van het Groene Hart (watersport, polders, agrotourisme, Nieuwe Hollandse Waterlinie) en de Utrechtse Heuvelrug (bos, buitenplaats, militair verleden) versterken.

Van voornamelijk regionale betekenis zijn de recreatieve regio's Kromme Rijnstreek, Vallei en het Eemland. Ook deze gebieden zijn ontsloten met één of twee poorten en meerdere TOP's. Ook de zogenaamde recreatiezones rondom de steden Utrecht en Amersfoort kennen enkele poorten en TOP's. Bijlage 3 is een uitwerking van de begrippen poort en toeristisch overstappunt (TOP).

Het aantal poorten in de provincie blijft beperkt tot een overzichtelijk aantal. Er zijn daarom ook andere meer- en minder drukbezochte attractiepunten die geen poort zijn. De drukste attractiepunten (>500.000 bezoekers per jaar) zijn de twee grote dierentuinen in Rhenen en Amersfoort, het dorp Lage Vuursche en het landgoed Amelisweerd. Attractiepunten zijn zoveel mogelijk opgenomen in het recreatief hoofdnetwerk. De genoemde vier attractiepunten worden bewust niet geïdentificeerd als poort, omdat hier de huidige bezoekdruk al (te) hoog is.

Het bovenregionale routenet voor wandelen, fietsen en varen

De hoofdstructuur van **fietsroutes** is volledig ondersteund met een knooppuntensysteem dat goed aansluit op de netwerken in andere provincies en op het toeristisch-recreatief product. Digitale informatie is voor de recreant gemakkelijk te vinden en te downloaden. Zodoende kunnen recreanten hun routes naar eigen inzicht bepalen en beleven.

De hoofdstructuur van **wandelroutes** wordt gevormd door de lange-afstands-wandelroutes en een netwerk van streekpaden zoals het Grebbeliniepad, het Kromme Rijnpad en het Utrechtpad. Lokale partijen hebben aan de hoofdstructuur diverse kleinschalige themapaden (met thema's als cultuurhistorie, archeologie, natuureducatie) gekoppeld. Het agrarische gebied van het Groene Hart, Kromme Rijngebied en de Gelderse Vallei is beter toegankelijk en aantrekkelijker voor de wandelaar door uitbreiding van de boerenlandpaden en de klompenpaden: kleinere wandelrondes gericht op de beleving van landschap en cultuurhistorie³.

De hoofdstructuur van **vaarroutes** is overgenomen uit de Beleidsvisie Recreatie Toervaart Nederland (BRTN)⁴. De routes sluiten onder meer goed aan op de Hollandse Plassen in Noord- en Zuid-Holland, en een regionaal kanonetwerk, zodat een aaneengesloten watersportgebied ontstaat. Ons uitgangspunt hierbij is: behouden wat we hebben en waar mogelijk verbeteren fysieke verbindingen en veiligheid. Daarnaast is er meer samenhang door bundelen van krachten in het gebied op waterrecreatiegebied (zie opgave 4).

³ In het project Wandelroutenetwerk Stichtse Lustwarande is het bestaande netwerk zo aangepast dat naast kleine rondjes vanuit de dorpen en entrees via koppeling van routes ook over langere afstanden gewandeld kan worden. Het onderscheid tussen eigenaren is hier weggevallen omdat de markering van het Nationaal Park gebruikt wordt.

⁴ De Beleidsvisie Recreatie Toervaart Nederland (BRTN) is opgesteld door de Stichting Recreatietoervaart Nederland. De visie biedt een ontwikkelingsperspectief voor vaarwegen in samenhang met de omgeving en draagt bij aan de versterking van de identiteit van Nederland als waterland. Op basis van de visie is een uitvoeringsprogramma per provincie opgesteld.

De provincie Utrecht heeft langs de routestructuren van fietsen, wandelen en varen een vijftiental stiltegebieden benoemd die de beleving van de routegebonden recreatie versterken.

Een integraal onderdeel van het recreatief hoofdnetwerk is het cultureel erfgoed. De provincie Utrecht beschikt over een rijke verzameling aan cultuurhistorisch erfgoed. Het archeologische en militaire erfgoed (de linies, forten en gedenkplaatsen) en de grote hoeveelheid buitenplaatsen maken dit erfgoed onderscheidend. De wens van gemeente en provincie Utrecht om in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa te zijn, kan als vliegwiel fungeren voor een versterking van de cultuurhistorische infrastructuur. De cultuurhistorische waarde van de leefomgeving bepaalt in hoge mate de 'identiteit' van stad en landschap: steden en regio's profileren zich met hun cultureel erfgoed. Een groter deel van het erfgoed is in 2020 beleefbaar, vindbaar en zichtbaar (ook op internet). Het is waar mogelijk goed opgenomen in de recreatieve routestructuren. Een aantal forten en buitenplaatsen zijn bovendien benoemd als poort of TOP.

Opgave: verbinden van (erfgoed)attracties, routes, poorten en TOP's tot samenhangend recreatief hoofdnetwerk.

1. Taken vanuit de provinciale rol als eigenaar, beheerder, financier

Poorten en TOP's

- Ontwikkeling van TOP's en poorten, samen met ondernemers en lokale gebiedspartners. Er zijn al enkele poorten en TOP's gereed of in voorbereiding. De meeste zijn echter nog slechts een bestaande horecagelegenheid, attractie of recreatiegebied zonder een duidelijke functie of bestemming als poort of TOP. In overleg met de gebiedscommissies Oost en West en andere maatschappelijke partners wordt de 'uitrol' en de planning over de provincie uitgewerkt. De wenselijke locaties voor de poorten zijn weergegeven op het kaartbeeld. Het is mogelijk dat in enkele gevallen nog wijzigingen plaatsvinden, indien bij de uitwerking toch blijkt dat de aangegeven locatie niet geschikt is om als poort te functioneren (bijvoorbeeld vanwege de benodigde infrastructuur of parkeren). Ook de investeringsbereidheid van ondernemers en de kernkwaliteiten van de aanwezige landschappen zijn mede bepalend. Eventuele wijzigingen worden in de gebiedscommissie Oost en West geagendeerd. De gebiedscommissies nemen de uitvoering van de poorten en TOP's namens de provincie ter hand.
- Informatievoorziening over de TOP's en poorten en het netwerk.
- Passende bewegwijzering vanaf de hoofdinfrastructuur (weg of spoor) naar de poorten en TOP's.

Fietsknooppuntensysteem en lange-afstands-fietsroutes (LF-routes)

- De uitkomsten van een evaluatie van het in 2008 aangelegde fietsknooppuntensysteem, moeten ook leiden tot een overzicht van benodigde optimalisaties, waarna (voor zover financieel haalbaar) optimalisatie plaatsvindt. Voorbeelden van mogelijke optimalisaties zijn: aansluiting op fietsknooppuntennetwerken omliggende provincies, betere aansluiting op het toeristisch-recreatieve product en verplaatsing ter verbetering aantrekkelijkheid.,
- Het langdurig borgen van onderhoud en beheer van de LF-routes en het fietsknooppuntensysteem na 2018.
- Informatievoorziening over het fietsknooppuntensysteem en de LF-routes.

Wandelinfrastructuur

- Dichtheid netwerk vergroten rondom TOP's en poorten en grofmaziger netwerk daarbuiten realiseren, zodat belangrijkste publieksstromen worden gebundeld en op andere locaties natuur wordt ontzien.
- We onderzoeken samen met andere gebiedspartijen de mogelijkheden om meer fysieke en/of digitale samenhang te krijgen in het wandelnetwerk.
- Borgen onderhoud en beheer van LAW-routes, streekpaden en andere belangrijke regionale routes op de lange termijn.
- De toegankelijkheid van het agrarische gebied kan worden vergroot met boerenlandpaden en routes van klompenpaden.

Verbetering van het hoofdnetwerk

- Aanpak knelpunten. Uit bestaande inventarisaties, waaronder de stad-land-fietsverbindingen en diverse recreatievisies, komt een aantal knelpunten naar voren. De provincie voelt zich medeverantwoordelijk deze knelpunten op te lossen. Hierbij worden (creatieve) oplossingen gezocht waarbij combinaties met de aanleg van eco-, en aquaducten en tunnels met veilige oversteekplekken voor wandelaars en fietsers niet op voorhand worden uitgesloten. Hierbij worden de ervaringen die nu worden opgedaan met dit soort combinaties betrokken. Bij aanpassing of reconstructie van infrastructuur kunnen knelpunten direct worden aangepakt.
- Door het RHN beter aan te sluiten op attracties, bezienswaardigheden, cultuurhistorisch erfgoed, horecapunten, verblijfsvoorzieningen, recreatieterreinen, etc. worden deze beter bereikbaar en makkelijk vindbaar. Dit kan door het RHN langs deze voorzieningen aan te leggen of er op het RHN naar te verwijzen en door een deel ervan een functie te geven als poort of toeristisch overstappunt.

Erfgoed

- Behoud en ontwikkeling van de belangrijkste locaties met cultuurhistorisch erfgoed
- Beleefbaar en bruikbaar maken van de erfgoedlocaties (forten) die in eigendom/beheer van uitvoeringspartners van provincie zijn.
- Samenwerken verschillende erfgoedattracties qua promotie, informatievoorziening en evenementen. Het jaar van de buitenplaatsen (2012) biedt een uitgelezen kans hiervoor.

2. Taken vanuit de provinciale rol als ruimtelijk regisseur en beschermer van het landschap

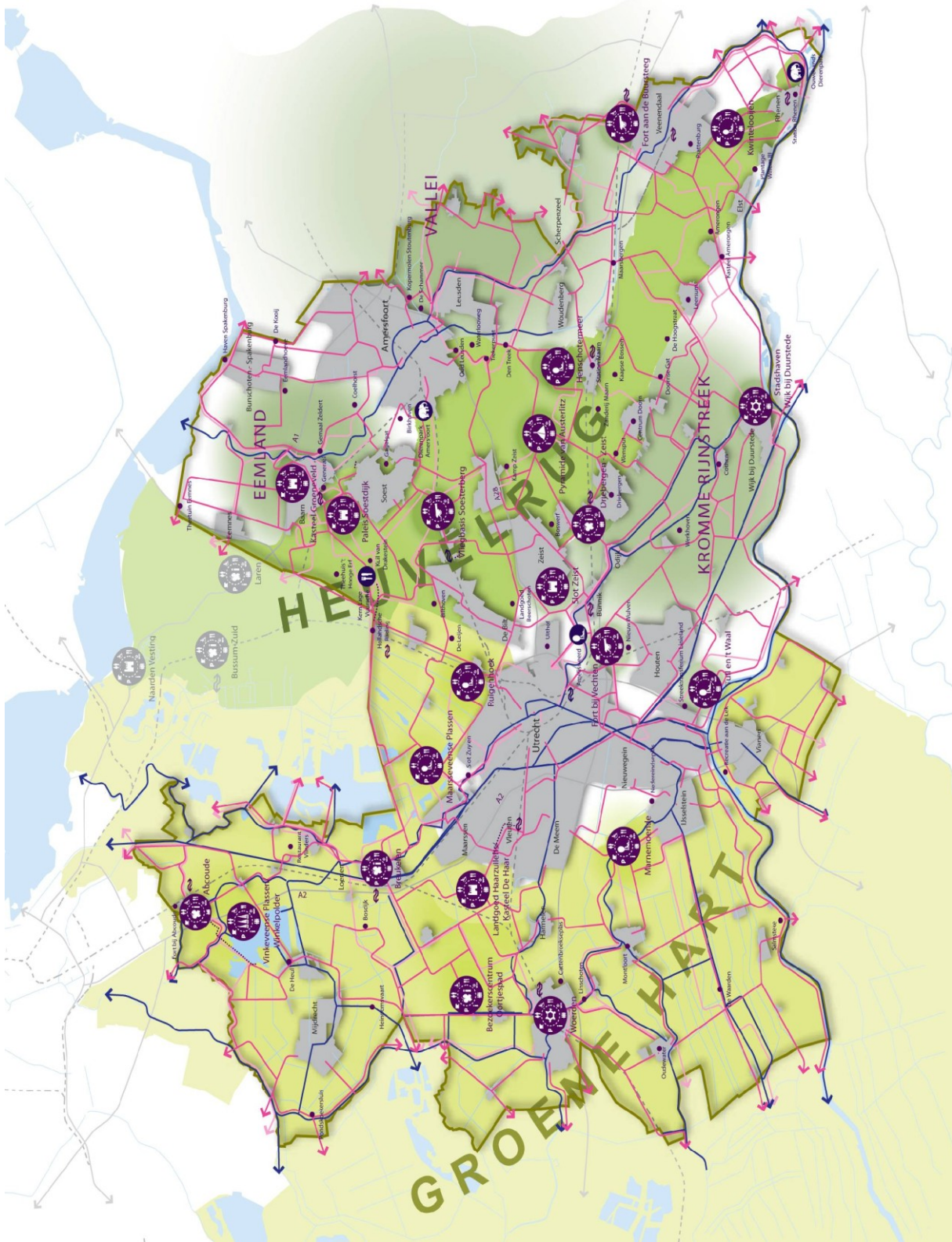
- Bewaken RHN, zorgen dat nieuwe plannen deze niet verstoren.
- Zorgen voor verdere versterking van samenhang en verbindingen in het netwerk, met een alertheid op het benutten van kansen als locaties of infrastructuur 'op de schop gaat'.
- Meewerken aan het benutten van de (planologische) ruimte die nu in de PRS geboden wordt voor de ontwikkeling van TOP's en poorten. De daadwerkelijke verankering in bestemmingsplannen is een taak voor de gemeenten.
- Meewerken aan verdichting van het recreatieve wandelroutenetwerk rondom TOP's en poorten. Door een hogere dichtheid rond de TOP's en poorten, en een grofmaziger netwerk daarbuiten, worden publieksstromen gebundeld en wordt de natuur op andere locaties ontzien.

- Meewerken aan verbetering van de bereikbaarheid van de poorten en overstappunten en bijdragen aan mobiliteitsoplossingen.
- Bij knelpunten in het recreatieve netwerk onderzoeken van creatieve oplossingen en combinatiemogelijkheden.
- Inzetten op behoud van het bestaande BRTN-en kanonetwerk en het verbeteren van de veiligheid op dit netwerk. .

Geen prioriteit

Vanuit onze prioritering om in te zetten op (boven)regionale voorzieningen en toeristisch-recreatieve activiteiten voor een breed publiek, vanwege de economische potentie en de bijdrage aan de versterking van de natuur en landschap (middels zonering en vanwege de beperkte budgetten die om keuzes vragen, zullen wij ons deze periode niet (actief) inzetten op:

- lokale routenetwerken en routepunten
- skeelerroutes, mountainbikeroutes, ruiterroutes en ook niet op infrastructuur gekoppeld aan deze activiteiten, tenzij doelvervlochten mogelijk is en/of al in een gebiedsprogramma is opgenomen.
- thematische routes
- fysieke vaarverbindingen, tenzij vanuit doelvervlochten en meekoppelende belangen financiering hiervoor geregeld kan worden.

Legenda

- Locaties en entrees**
- Poort
 - Toeristisch Overstappunt (TOP)
 - Druk bezocht attractiepoint (>500.000 bezoekers per jaar)
 - Stations bij poorten, TOP's en attractiepunten

(Boven)regionaal routenetwerk

- Fietsen
- Wandelen
- Varen

Regio's

- ABC Toeristisch bestemmingsgebied
- ABC Recreatieve regio

ondergrond: Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn, 21-07-11, 1197521

Visie Recreatie en Toerisme 2020
Recreatief Hoofdnetwerk:
versterken en bewaken

20 februari 2012

4.2 Recreatiedruk accommoderen

Huidige situatie: lokaal grote drukte en rijksfinanciering RodS stopgezet

Rondom de stadsgewesten is sprake van een aantal intensief gebruikte recreatie- en natuurgebieden, zoals het Landgoed Amelisweerd, de Bokkeduinen en de Maarsseveense Plassen. Als gevolg van de verwachte bevolkingsgroei, vooral in de stadsgewesten Amersfoort en Utrecht worden deze gebieden zo druk dat ze de bezoekersaantallen niet meer goed aankunnen. Ook heeft een deel van de stedelijke bevolking geen toegang tot openlucht-zwemwater in haar directe omgeving. Met het stopzetten van de rijksfinanciering van het programma Recreatie om de Stad (RodS) is onzeker of er ook in de toekomst genoeg recreatiemogelijkheden zijn voor de groeiende bevolking van beide stadsgewesten. Hierdoor ontstaat tevens de noodzaak tot het vinden van andere dekkingsbronnen, ook private middelen, om de recreatieve opgave rond de steden te kunnen ontwikkelen.

In planologische zin is er rondom de steden een gordel van 'recreatiezones' aangewezen (zie bijgevoegde kaart waar deze zones zijn aangegeven). In deze gebieden is recreatie in principe de belangrijkste bestemming. Het is er mogelijk nieuwe recreatieve functies te ontwikkelen.⁵

Ambitie 2020: ruimte en aanbod voor alle inwoners

Op fietsafstand van huis vinden de inwoners van de stedelijke gebieden rond Utrecht en Amersfoort interessante, gevarieerde groene gebieden met verschillende recreatieve mogelijkheden. De planologische ruimte die de 'recreatiezones' uit de PRS rondom de steden Utrecht en Amersfoort bieden is voor allerlei vormen van recreatie benut, aansluitend bij de recreatiebehoeften van deze inwoners. Ondernemers en beheerders sluiten met hun aanbod goed aan bij de leefstijlen en de voorkeuren van de bewoners in en bij hun deel van de regio⁶. In het westen hebben ondernemers en beheerders wat meer het accent gelegd op 'uitbundig geel' (zoals familievertier, mogelijkheden in voor actieve recreatie in groepsverband). In het oosten hebben zij een accent gelegd op 'ingetogen aqua' en 'ondernemend paars' (zoals fietsen, wandelen, cultuur, inspiratie, sportieve activiteiten). De recreatiemogelijkheden hebben gelijke tred gehouden met de bevolkingsgroei evenals de ontwikkeling en kwaliteit van het landschap rondom de steden.

De provincie Utrecht stimuleert in deze context een meer vraaggerichte ontwikkeling en stelt hiervoor gegevens over de leefstijlen beschikbaar. Het is er in 2020 nog altijd mogelijk om gratis of tegen een gering bedrag te fietsen, wandelen, zonnen of te zwemmen. Maar er is ook sprake van een uitgebreide keuze aan – betaalde – voorzieningen op het gebied van horeca, wellness, buitensporten, spelen en vermaak.

De reconstructie van rijks- en provinciale wegen heeft op een aantal plaatsen geleid tot kortere en betere recreatieve verbindingen tussen de stad en omliggende recreatiegebieden. Inwoners kunnen gemakkelijk en veilig vanuit hun woon- en werkomgeving de omliggende recreatiegebieden bereiken, waardoor het gemotoriseerde recreatieverkeer beperkt blijft en de woon- en leefkwaliteit van de steden verbeterd is. Op de bijgaande kaart 'recreatiedruk accommoderen' zijn de recreatiezones rondom Utrecht en Amersfoort aangegeven.

⁵ In deze zones is onder voorwaarden ruimte voor aanvullende bovenlokale groenblauwe en recreatievoorzieningen met een intensief of extensief gebruik mogelijk. Hierbij valt te denken aan nieuwe landgoederen met recreatief medegebruik, andere vormen van rood voor groen die bijdragen aan de recreatieve structuur, natuurgebieden met recreatief medegebruik, recreatieve groengebieden, open (zwem)waterlocaties en doorgaande routestructuren voor langzaam verkeer (Voorontwerp PRS, p.61).

⁶ Deze voorkeuren zijn in 2011 onderzocht door RMN, Gemeente Utrecht en DLG. Hiervan wordt verslag gedaan in het rapport 'Utrechters erop uit; behoefte bewoners Utrecht aan buitenrecreatie rondom de stad'.

Ook is aangegeven welke weggedeelten de komende jaren in de planvorming zitten voor reconstructie en waarbij rekening gehouden moet worden met de dwarsverbindingen voor langzaam verkeer.

Opgave: accommoderen recreatiedruk en fysieke belemmeringen opheffen

Er ligt een kwantitatieve opgave. Er komt, als gevolg van bevolkingsgroei, behoefte aan meer hectares recreatieterrein, meer recreatieve routes, meer verbindingen vanuit de stad. Op dit moment ziet het er niet naar uit dat de ambities van het oorspronkelijke RodS-programma kunnen worden waargemaakt en er zullen knelpunten ontstaan. Slimme oplossingen waarbij beter gebruik wordt gemaakt van het bestaande aanbod en waarbij bestaande eigenaren en beheerders worden gestimuleerd om de recreant beter te bedienen moeten hierbij zoveel mogelijk soelaas bieden. Er is ook een kwalitatieve opgave. Het aanbod sluit niet altijd aan bij de leefstijlen en de behoeften van elke recreant. Er is behoefte aan meer diversiteit en meer mogelijkheden voor de veeleisende recreant die bereid is te betalen voor aanbod met kwaliteit (op het gebied van cultuur, horeca, natuurbeleving, gezondheid).

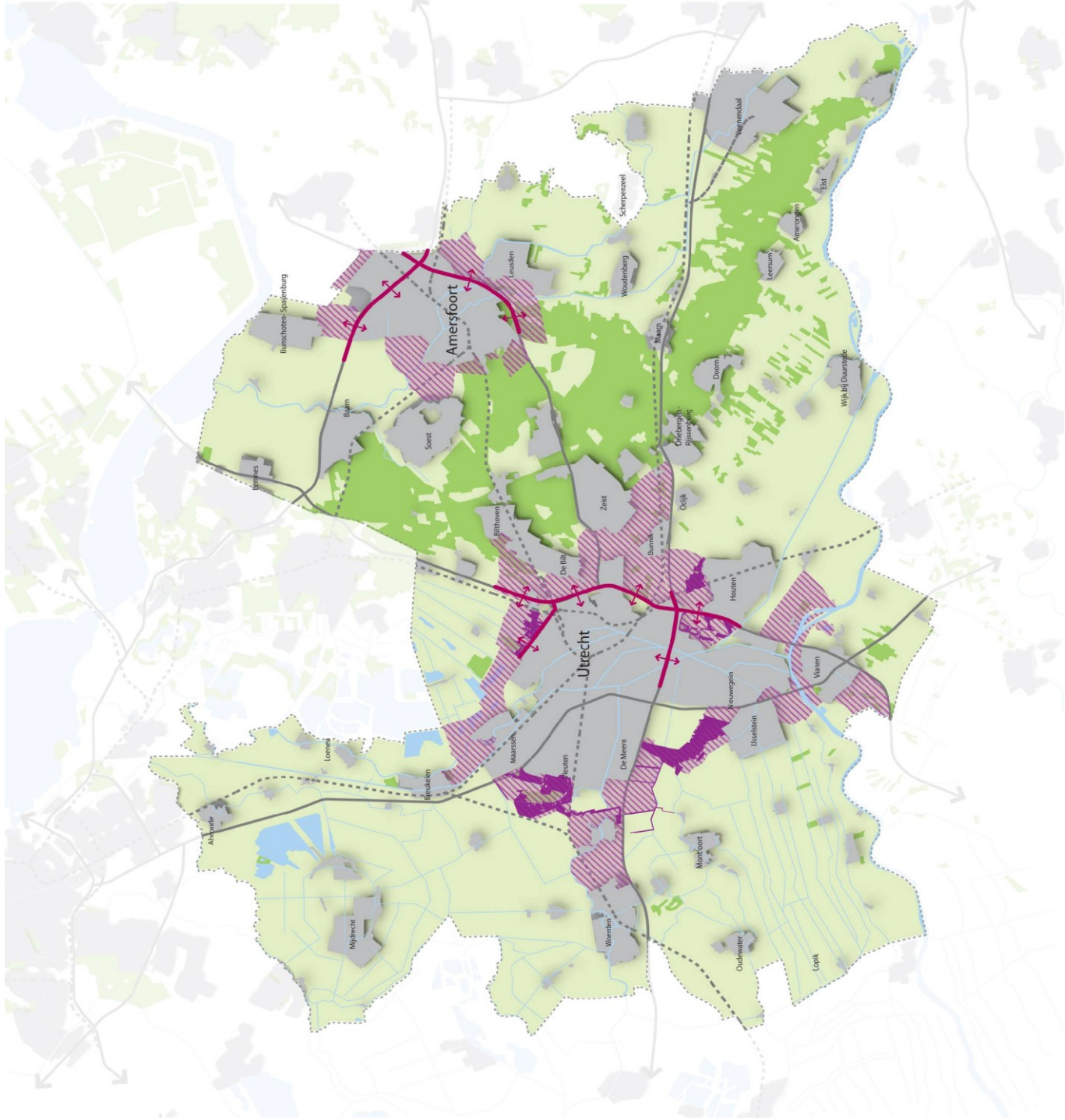
1. Taken vanuit de provinciale rol als eigenaar, beheerder, financier

- Als deelnemer van het recreatieschap Stichtse Groenlanden is de provincie Utrecht mede-eigenaar, financier etc en dus mede verantwoordelijk voor een duurzame ontwikkeling, onderhoud en beheer en toezicht van diverse (boven)regionale recreatieterreinen en –routes.
- De provincie voelt zich, samen met partners als de grote steden en andere gebiedspartijen, verantwoordelijk voor het behoud en de uitbreiding van recreatieruimte rondom de stedelijke gebieden Utrecht en Amersfoort. Daarom neemt zij met de steden het voortouw bij de visievorming ‘nieuwe stijl’. In de recreatiezones is meer planologische ruimte voor de ontwikkeling van recreatief ‘rode’ functies en een verbetering van de bereikbaarheid voor (vooral) langzaam verkeer. Gedacht wordt aan rood-voor-groen-constructies zoals nieuwe landgoederen. Stadslandbouw (de productie van voedsel voor de stad in combinatie met het leveren van andere diensten en producten aan de stad) en recreatie om de stad kunnen elkaar versterken.
- Voor bestaande en reeds geplande groengebieden (RodS) wordt in samenspraak met gebiedspartijen bekeken of en zo ja hoe, deze, ook bij de nieuwe financiële situatie, aangelegd en beheerd kunnen worden.
- Regionale investeringen in de bereikbaarheid van het buitengebied rondom de steden en het tegengaan van de barrièrewerking van infrastructuur. De provincie richt zich bij het verminderen van de barrièrewerking op het provinciale recreatief hoofdnetwerk.
- Het vinden van nieuwe zwemwaterlocaties of het verbeteren van bestaande rondom de grote steden. Enkele nieuwe zwemwaterlocaties rond de stedelijke gebieden van Utrecht en Amersfoort dienen in nauwe samenwerking tussen gemeenten, provincie en waterschappen opgepakt te worden, waarbij het initiatief in eerste aanzet bij de gemeenten ligt.
- De provincie ziet vanuit haar wettelijke taak toe op de zwemwaterkwaliteit.

2. Taken vanuit de provinciale rol als beschermer van het landschap en als ruimtelijk regisseur:

- Voor de ‘recreatiezones’ neemt de provincie samen met de steden het initiatief om dit thema in de nieuwe situatie gezamenlijk uit te werken en af te stemmen.
- Voor bestaande en reeds geplande groengebieden (RodS) wordt in samenspraak met gebiedspartijen bekeken hoe deze aangelegd en beheerd kunnen worden.

- Planologische bescherming van waardevolle Utrechtse landschappen in de provinciale ruimtelijke structuurvisie- en verordening.

Legenda

- Recreatiezone: planologische ruimte voor recreatieve functies
- Roods
- Reconstructie rijkswegen: verminderen barrièrewerking voor fietsen en wandelen

ondergrond: Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeeldoorn, 21-07-11, 1197521

Visie Recreatie en Toerisme 2020
Recreatiedruk accommoderen

20 februari 2012

4.3 Vernieuwing in de natuur (EHS)

Huidige situatie: recreatie in de EHS, gebrek aan vernieuwing

Ongeveer 30% van alle verblijfsrecreatie- en watersportbedrijven is gevestigd in de ecologische hoofdstructuur (EHS) en ca. 40% ligt op een afstand van minder dan 500 meter. In de provincie Utrecht praten we in dit verband vooral over de Utrechtse Heuvelrug, een zone langs de Lek en de Vinkeveense Plassen (en de Loosdrechtse plassen). Deze gebieden hebben natuurwaarden en zijn ook belangrijk in toeristisch-recreatief opzicht. In deze hoofdstructuur liggen ook dagrecreatieterreinen (zoals Doornse Gat) en een recreatief routenetwerk van (boven)regionaal belang. Het onderhoud en beheer van deze voorzieningen is steeds lastiger omdat overheidsfinanciering terugloopt. De onderhouds- en beheerorganisaties voelen zich mogelijk genoodzaakt om terreinen die zij niet langer kunnen onderhouden en beheren, uit veiligheidsoverwegingen te sluiten. Op verschillende locaties worden TOP's en poorten ontwikkeld, maar ook hier is niet in alle gevallen beheer en onderhoud geregeld.

Een gebrek aan kwaliteit in het aanbod zorgt voor teruglopende bezoekersaantallen bij de bestaande accommodaties. Tegelijkertijd wordt de groei-behoefte van verblijfsaccommodaties in de regio Utrechtse Heuvelrug geschat op 24 hectares (Onderzoek RECRON/Natuur en Milieufederatie Utrecht ea. 2011). Ook de vraag naar dagrecreatief groen zal groeien als gevolg van de toename van de Utrechtse bevolking. Diverse recreatieondernemers geven aan te willen investeren in de kwaliteit van hun accommodaties op eigen terrein. Ook zijn zij in een aantal gevallen bereid om investeringen in de omgevingskwaliteit buiten het eigen terrein te doen. Het Henschotermeer, Doornse Gat, de Vinkeveense en Loosdrechtse plassen en andere dagrecreatieterreinen van Recreatie Midden Nederland vragen om vernieuwing en extra mogelijkheden voor ondernemers. Echter de wensen voor uitbreiding en vernieuwing van de aanwezige verblijfs- en dagrecreatie botsten regelmatig met de natuurdoelstellingen en de bijbehorende regelgeving. Hierdoor is spanning ontstaan tussen ontwikkeling en behoud, terwijl beide elkaar nodig hebben.

De Adviescommissie Recreatie en Toerisme helpt om patstellingen rond plannen tussen recreatieondernemers en overheden te doorbreken.

Ambitie 2020: natuurwinst in combinatie met innovatie

De provincie streeft naar behoud, en waar mogelijk versterking, van de natuurwaarden in en rond de EHS, in combinatie met een recreatief aanbod dat voldoet aan de vraag van de recreant en een economisch vitale toeristisch-recreatieve sector. De ondernemers voelen zich mede verantwoordelijk voor behoud en versterking van die natuur; dit is de bron van hun inkomsten. Hiertoe bestaat een ruimtelijk en juridisch instrumentarium waarin de koppeling tussen ondernemerschap en natuurwaarden sterker wordt gelegd. Tevens is er ruimte voor maatwerk om de problematiek in individuele gevallen op te lossen.

Opgave: ingreep op gebiedsniveau, nieuwe arrangementen tussen natuur en recreatie

1. Taken vanuit de provinciale rol als eigenaar, beheerder, financier

Als deelnemer van de vier recreatieschappen is de provincie Utrecht mede-eigenaar, financier en dus medeverantwoordelijk voor een duurzame ontwikkeling, onderhoud en beheer en toezicht van diverse (boven)regionale

recreatieterreinen en –routes. In het Traject Toekomst Recreatie(schappen) moet hiervoor duurzame bekostiging worden gevonden. .

2. Taken vanuit de provinciale rol als ruimtelijke regisseur en beschermer:

Provincie Utrecht maakt, samen met partners (als recreatieschappen, RECRON, Natuur en Milieu Utrecht, Hiswa, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Utrechts Landschap, particuliere eigenaren en gebiedscommissies) ruimte voor investeringen in de recreatiebedrijvigheid waarbij tegelijkertijd natuurwinst wordt geboekt. In de ontwerp PRS lezen we: “De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een robuust samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingen daartussen op nationaal niveau. Wij willen de EHS in Utrecht behouden en verder ontwikkelen. Hiervoor beschermen wij deze gebieden en willen wij tot 2021 1.500 ha nieuwe natuurgebieden realiseren. Wij zorgen er voor dat zich geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voordoen die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van onze EHS. Dit doen wij via het beschermingsregime “nee, tenzij”. Er worden in de PRS ook ruimere mogelijkheden beschreven voor recreatiebedrijven in de EHS. De volgende trajecten waarbij versterking van natuur en recreatie samen gaan zijn denkbaar:

1. Saldobenadering, bijvoorbeeld ‘uitruilaanpak’ (ook wel bekend als ‘krimp en groei’). Deze aanpak leent zich voor een aanpak op het niveau van een groter gebied met meerdere bedrijven en een natuuropgave. De provincie Utrecht wil het initiatief nemen tot een gebiedsgerichte aanpak voor delen van de Utrechtse Heuvelrug en de Vinkeveense Plassen.
2. Ontwikkeling van recreatieve poorten met een gunstig effect op de rust in de natuur elders in het gebied. “Recreatieve toegangspoorten naar natuurgebieden kunnen op grond van een gebiedsvisie een intensievere inrichting krijgen indien dit intensievere gebruik opweegt tegen de ecologische winst van een goede recreatieve zonering in het achterliggende natuurgebied”⁷
3. Meer ruimte en maatwerk bij individuele recreatiebedrijven door toepassen van de methode ‘plussen en minnen voor natuur’. Deze aanpak leent zich dus voor individuele recreatiebedrijven.

Daarnaast wil de provincie het huidige aanbod van recreatiewoningen zo veel mogelijk beschermen en is in de PRV opgenomen dat permanente bewoning van recreatiewoningen moet worden tegengegaan.

4.4 Open landschap beter beleven

Huidige situatie: interessant landschap; beperkte beleving

Het Groene Hart, maar ook andere landschappen zoals Eemland, Kromme Rijnstreek en Gelderse Vallei, bevat vele cultuurhistorisch waardevolle agrarische landschappen, die zich kenmerken door (uiter)waarden, landgoederen, molens, boerderijlinten, unieke verkavelingen en oude waterlopen. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de bekendheid van het Groene Hart. Dit heeft tot een groei van het aantal bezoekersaantallen (of recreatieve uitgaven) geleid van 11% maar het gebied is nog steeds geen belangrijk recreatief gebied voor de inwoners van de Randstad. Kleinschalige initiatieven in dorpen en bij boeren zijn niet bekend bij de stedeling of voldoen niet aan de vraag van de recreant.

De bezoekersaantallen van de Vinkeveense en Loosdrechtse plassen lopen terug, terwijl de vraag naar zwemwatervoorzieningen is toegenomen. Oorzaak hiervan is dat de plassen onvoldoende bereikbaar en

⁷ Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie

toegankelijk zijn. Daarbij zijn de voorzieningen verouderd en sluiten niet meer aan bij de leefstijlen van de recreant. Lokale ondernemers en hun vertegenwoordigers, maar ook publieke partijen zijn op zoek naar mogelijkheden de waterrecreatieve voorzieningen in het Groene Hart (kwantitatief en kwalitatief) te verbeteren en met elkaar te verbinden.

De bereikbaarheid van de Utrechtse landschappen laat te wensen over (grote afstand met fiets, er is nauwelijks openbaar vervoer, het is onduidelijk waar te beginnen met een route). Ook de toegankelijkheid is voor verbetering vatbaar. De klompenpaden van Landschap Erfgoed Utrecht als onderdeel van boerenlandpaden laten zien dat met de openstelling van agrarisch grondgebied interessante wandelmogelijkheden worden ontsloten. (Zie opgave 1: RHN).

Ambitie 2020: een beleefbaar landelijk gebied vanaf water èn land

Het agrarische gebied (waaronder het Groene Hart) is een belangrijk recreatief gebied voor de inwoners van de Randstad. Bovendien draagt recreatie bij aan het onderhoud en beheer van het waardevolle landschap en vormt het een nevenbron van inkomsten voor agrariërs. Recreatie kan gezien worden als een van de economische dragers van het landelijke gebied. Het beleefbaar en toegankelijk maken van het landelijk gebied, cultuurhistorisch erfgoed en natuur creëert ook draagvlak bij de inwoners om te investeren in het behoud ervan. Elk landschap heeft zijn eigen verhalen en kent zijn eigen kernkwaliteiten. Dit heeft nauwe relatie met de ontstaansgeschiedenis van een gebied en dus met het thema cultuurhistorie. Door dit te benadrukken is de beleving in elk gebied anders. Juist deze variatie is een aantrekkelijk uitgangspunt voor recreatie. De Utrechtse landschappen bieden de recreant in 2020 veel mogelijkheden om te genieten van ruimte en rust. Het is een gebied voor een dagtocht of een meerdaagse vakantie met een gevarieerd aanbod aan recreatieve fiets-, wandel- en vaarroutes, horeca en attracties. Stille is een schaars goed in de provincie, maar in de Utrechtse landschappen is het op veel plekken nog (relatief) stil.

In het Hollands Plassengebied, dat voor een deel in de provincie Utrecht ligt, zijn de aansluitingen tussen de plassen verbeterd. Waterberging is gekoppeld aan recreatieve opgaven, waardoor werk met werk is gemaakt⁸. De plassen zijn niet alleen aantrekkelijk voor de doorgewinterde watersporters, maar ook voor ongeoefende recreanten die bijvoorbeeld voor één dag een sloep willen huren of een zeilcursus willen volgen. Daarnaast is het gebied aantrekkelijk voor degenen die door het gebied willen fietsen en wandelen. Accommodaties op, aan en nabij het water om te overnachten (van luxe accommodatie tot B&B), te eten en te drinken zijn breed voor handen.

Opgave: verbinden, verfraaien en verenigen, en aanpakken regelgeving

Het agrarische toerisme zal zich verder kunnen ontwikkelen, doordat meer agrarische bedrijven en landgoederen zich geheel of ten dele gaan richten op de recreant, de toerist en de stedeling, met het aanbieden van streekproducten, zorgarrangementen, en overnachtingsmogelijkheden. Dit sluit goed aan op de ingezette lijn van de provincie Utrecht van meer aandacht voor het thema verbrede landbouw. Afspraken met de agrarische sector moeten leiden tot meer wandel- en fietspaden.

De provincie Utrecht richt zich op een breed publiek voor waterrecreatie en niet op watersport alleen. Het gaat dan om recreëren aan het water, zwemmen in de openlucht, varen en om recreatieve fietsers en wandelaars die het waterrijke gebied kunnen beleven. De afstemming van het Hollands (Utrechts) Plassengebied vindt plaats in

de Stuurgroep Groene Hart (bestuurlijk) en de coördinatiegroep Waterrecreatie Groene Hart (ambtelijk) waarin de betrokken provincies en waterschappen samenwerken. Veel van hieronder genoemde (waterrecreatie)opgaven worden via het Programmabureau Groene Hart opgepakt.

1. Taken vanuit de provinciale rol als eigenaar, beheerder, financier

- Vanuit haar rol in het Recreatieschap Vinkeveense plassen en Plassenschap Loosdrecht zet de provincie zich (mede) in voor de verbetering van de plassen als regionale trekpleister en dus modernisering van de voorzieningen, betere bereikbaarheid en toegankelijkheid van deze plassen (onder meer met poorten en TOP's) en hogere inkomsten. We maken hierbij gebruik van de Leefstijlenatlas.
- De financiering van ontwikkelingen en duurzaam onderhoud en beheer van recreatieve voorzieningen is een belangrijke opgave. In het traject 'Toekomst Recreatie(schappen)' wordt hieraan gewerkt.
- Inzetten voor verbetering van de 'overstap' tussen land en water, bijvoorbeeld met aanlegsteigers / passantenhavens op toeristisch-recreatieve locaties,
- Vergroten laagdrempelige vaarmogelijkheden (bijvoorbeeld knooppuntensysteem voor sloepen).
- Veiligheid op het water. Omdat de provincie zich inzet voor (minimaal het behoud van) de BRTN voelt de provincie zich ook verantwoordelijk voor de veiligheid op de routenetwerk. Een veilige oversteek van het Amsterdam Rijnkanaal is hierbij prioriteit. De provincie wil de recreatietoervaart over dit kanaal niet bevorderen, maar kan ook niet ontkennen dat het al gebeurt. Oplossingen voor meer veiligheid kunnen van relatief laagdrempelige tot grootschalige ingrepen zijn. De provincie Utrecht wil zich samen met de medeverantwoordelijke gebiedspartijen in ieder geval inzetten voor de laagdrempelige oplossingen.

De provincie ziet het belang in van meer fysieke vaarverbindingen binnen het Hollands (Utrechts) Plassengebied. Veel van deze verbindingen vragen echter om een enorme financiële inspanning. In een tijd dat er minder financiën zijn voor recreatie en toerisme bij de verschillende overheden, leggen wij hier niet de focus op het verbeteren van fysieke verbindingen. Dit neemt niet weg dat wanneer partijen kansen zien voor 'doelvervlochten' en dus financiering en wanneer dit past binnen het provinciebrede beleid, wij het verbeteren van vaarverbindingen toejuichen.

2 Taken vanuit de provinciale rol als gebiedsregisseur en beschermer van het landschap

- De provincie wil verrommeling tegengaan (kwaliteitsgidsen).
- De provincie zet zich in voor behoud en waar mogelijk verbetering van de BRTN verbindingen over het water.
- Versterken van de samenwerking tussen publieke en private organisaties op het gebied van waterrecreatie.
- Grotere samenhang in het vaarnetwerk door betere afstemming brug- en sluisstijden en –gelden.
- Zoals verwoord in de Landbouwvisie willen we ons inzetten voor meer mogelijkheden voor recreatie als nevenactiviteit voor verbrede landbouw.

⁸ Dit wordt ook wel 'doelvervlochten' of 'meekoppelen' genoemd.

4.5 De gebiedsgerichte opgaven samengevat

Het voorgaande laat zich schematisch als volgt samenvatten:

Belangrijkste Opgave	Gebied	Doel	Samen met
<p>Recreatief hoofdnetwerk (RHN) versterken en bewaken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Completering en afstemming van het (boven)regionale routenetwerk wandelen, fietsen en varen, inclusief landelijke netwerken • Eenduidige bewegwijzering van het RHN • Completering van netwerk van de poorten en toeristische overstappunten (TOP's) • Zonodig mobiliteitsprofielen opstellen per mogelijke poort • Verbetering zicht- en vindbaarheid van routes en (erfgoed-)attracties (fysiek en digitaal). • Erfgoed- en andere attracties integreren in RHN 	<p>Hele provincie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recreatief hoofdnetwerk met routes, poorten en toeristische overstappunten • Toegankelijk, beleefbaar en samenhangend aanbod van attracties, o.a. op het gebied van erfgoed. • Versterking gebruik en beleving erfgoedlocaties (o.a. congres- en vergadermarkt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Recreatieschappen • Gebiedscommissies • Wandel- en fietsplatform • Andere routepartners • Erfgoedbeheerders- en instellingen • Natuurbeheerders • Programmabureaus linies (Grebbeinie, NHW) • Buitenplaatsen • Gemeenten • Brancheorganisaties • Congresaccommodaties • Gebiedscommissies
<p>Recreatiedruk accommoderen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding areaal door partners en meer mogelijkheden om recreatief te fietsen en te wandelen, zoekgebieden gekoppeld aan recreatiezones • Stad-land relatie voor langzaam verkeer verbeteren (barrièrewerking infra verminderen) • Meer water geschikt maken als zwemwater, toezien op zwemwaterkwaliteit • Grotere diversiteit, rekening houdend met leefstijlen, ruimte voor multifunctionaliteit 	<p>Intensief gebruikte gebieden dichtbij de steden (recreatiezones)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende ruimte dicht bij huis en werk voor iedereen om te recreëren en te zwemmen • Aantrekkelijke gebieden dicht bij de stad • Gedifferentieerd aanbod aan horeca en attracties 	<ul style="list-style-type: none"> • Recreatieschappen • Gebiedscommissies • Natuurbeheerders • Gemeenten • Brancheorganisaties • Waterschappen

<p>Vernieuwing in de natuur (EHS)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsaanpak door verevening en zonering • Nieuwe gebiedsarrangementen tussen natuurbeheerders, verblijfs- en zakelijke accommodaties • Kwaliteitsverbetering accommodaties • Publiekszonering (druk/minder druk) met poorten, TOP's en routes • Maatwerk voor individuele recreatiebedrijven 	<p>Delen van de Ecologische Hoofdstructuur + invloedssfeer (Utrechtse Heuvelrug en flanken, Vinkeveense Plassen, Rivierengebied)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vitale verblijfs- en dagrecreatie • Vitale EHS 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviescommissie Recreatie en Toerisme • RECRON • Recreatieschappen • Gebiedscommissies • Gemeenten • Natuurbeheerders • Dagrecreatieaanbieders • Verblijfsrecreatieparken • Zakelijke accommodaties • Landgoedeigenaren
<p>Open landschap beter beleven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbetering relatie land-water • Verbetering vind- en zichtbaarheid van routes en attracties (fysiek en digitaal) • Tegengaan verrommeling evenals verfraaiing van het landschap • Verbetering (toepassing van) regelgeving voor ondernemers 	<p>Groene Hart, Heuvelrug, Vecht en Hollandse Plassen, Kromme Rijnstreek, Eemland, Gelderse Vallei</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimte en landschap beleven (rivier, polders, water) • Wandelen, fietsen, varen langs aantrekkelijke routes • Meer mogelijkheden voor (agrarische) ondernemers 	<ul style="list-style-type: none"> • Recreatieschappen • Natuurbeheerders • Agrarische organisaties en recreatieondernemers • Gemeenten • Waterschappen • Gebiedscommissies

5 ONDERNEMERSCHAP ONDERSTEUNEN: INNOVATIE EN KENNISBEVORDERING

5.1 Grotere rol voor ondernemers

Huidige situatie: beperkte rol voor ondernemers

De rol van ondernemers in natuur- en recreatiegebieden is beperkt. Beheer en onderhoud zijn ondergebracht bij de recreatieschappen, landgoedeigenaren en andere natuur- en beheerorganisaties, zoals het Utrechts Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De financiering van het onderhoud en beheer vindt grotendeels plaats via de overheden. Met ondernemers bedoelen wij ondernemers in de ruimste zin van het woord: dus ook particuliere stichtingen en non-profit organisaties, zolang zij zich bezig houden met kostendragend beheer en exploitatie van voorzieningen en landschap.

Op veel plaatsen in de provincie bewijzen ondernemers nu al dat zij de veeleisende consumenten kunnen bedienen. Voorbeelden zijn de heel vernieuwde Spa aan de Maarsseveense Plassen en het recreatiebedrijf Down Under (horeca, vergaderen, sport) bij de Laagravense Plas.

Sommige ondernemers hebben beperkte mogelijkheden zich aan de veranderende vraag aan te passen. Bij verschillende recreatieparken vindt onvoldoende vernieuwing plaats, mede omdat ondernemers vanwege de planologische beperkingen hun accommodatie niet kunnen aanpassen. Vanuit de sector bestaan de nodige initiatieven om het aanbod te differentiëren, uit te breiden en/of te moderniseren, maar de afstemming met provincie of gemeente verloopt niet altijd goed. De Adviescommissie Recreatie en Toerisme is door de provincie Utrecht ingesteld om gemeenten onafhankelijk advies uit te brengen over uitbreidingsplannen van recreatiebedrijven in en nabij natuurgebieden. Het doel is kwaliteitswinst voor natuur, innovatie en ruimtelijke inpassing.

Ambitie 2020: ondernemers spelen in op de veeleisende consument en dragen bij aan landschappelijke kwaliteit

Ondernemers vormen bij uitstek de partij die het 'recreatieproduct' voor de consument aantrekkelijk kunnen maken. Daarbij dragen ondernemers en/of private beheerders meer en meer zorg voor het behoud van de kwaliteit van het landschap. Nieuwe financieringsbronnen, die niet van de overheid afkomstig zijn, vormen hiertoe de basis. Bijvoorbeeld in de vorm van een entreprijs, organisatie/hosten van een aantal evenementen, sponsoring en/of het toevoegen en uitbaten van horeca of attracties. Het organiseren en financieren van regionale en lokale marketing wordt een zaak van branchepartijen, bedrijfsleven en gemeenten.

Opgave: duidelijke kaders en goede ondersteuning van ondernemers

Taken vanuit de provinciale rol als gebiedsregisseur en beschermer van het landschap

- De verschillende afdelingen van de provincie werken goed samen en hebben hetzelfde 'verhaal' over mogelijkheden voor ondernemers. Zonder concessies te doen aan de kwaliteit van landschap en natuur zijn zij de ondernemer met zijn plannen van dienst en proberen werkbare oplossingen en uitwerkingen te vinden voor plannen van initiatiefnemers.

Taken vanuit de provinciale rol als faciliteren en ondersteunen van het ondernemerschap

- Ondernemers krijgen advies over locaties en mogelijkheden voor hun ideeën en plannen.

- De provincie continueert de Adviescommissie Recreatie en Toerisme die in overleg met betrokken partijen (publiek en privaat) integrale oplossingen aandraagt voor stagnerende plannen van recreatieondernemers.

5.2 Innovatie en kennisbevordering

Huidige situatie: sommige bedrijven blijven achter op het gebied van innovatie

Recreatie en toerisme bepalen steeds meer de onderscheidende kwaliteit van woon-, werk en leefomgevingen. Dit geldt zowel voor de steden als voor het buitengebied. De toeristisch recreatieve sector is niet alleen een consument van ruimte, maar evengoed een producent van ruimtelijke kwaliteit.

Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat de toeristisch recreatieve sector in de provincie Utrecht hier niet in alle gevallen voldoende voor is toegerust. Kenmerken hiervan zijn een beperkt organiserend vermogen, verouderde bedrijfsvoeringprincipes of onvoldoende mogelijkheden om te investeren in vernieuwing. Belangrijke onderwerpen op gebiedsniveau (dus uitstijgend boven de bedrijfsvoering) zijn publiek-private samenwerking, de multifunctionaliteit van gebieden en accommodaties, en een integrale aanpak door werk met werk te maken.

Ook vanuit de provinciale en gemeentelijke overheid wordt nog veelal vanuit een traditionele rolverdeling tussen overheid en bedrijfsleven gedacht en is nog relatief weinig gevoel bij nieuwe constructies en publiek-private samenwerking in het beheer van natuur, recreatieterreinen en erfgoedattracties.

Innovatie en kennisdeling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De provincie heeft de laatste jaren sterk ingezet op kennisdeling en het verzamelen van allerlei basisgegevens op het gebied van (de betekenis van) toerisme en recreatie, routestructuren, zwemwaterlocaties en leefstijlen. Hieraan is onlangs een nieuw product toegevoegd, de zogenaamde dagrecreatieatlas.

Ambitie 2020: Utrechtse recreatie innoveert

De provincie Utrecht loopt op het gebied van publiek-private samenwerking en een integrale aanpak van recreatie voorop in vergelijking met andere provincies. De provincie ondersteunt deze ontwikkeling met het beschikbaar stellen van diverse basisgegevens, en de uitwisseling van 'best practices' tussen ondernemers en (lokale) overheden. Bedrijfsleven en overheid weten elkaar op eenvoudige wijze te vinden en werken samen aan uiteenlopende product-marktcombinaties, die kwaliteit en verscheidenheid van natuur en recreatie waarborgen.

Opgave: nieuwe concepten, samenwerkingsvormen en kennisbevordering

Net als in sectoren als landbouw, energie, woningbouw en mobiliteit, is het belangrijk dat de sector recreatie en toerisme in de provincie Utrecht innoveert. Innovatie begint bij toepasbare kennis, die verspreid en gedeeld wordt. De provincie kan via de bestaande (Europese) netwerken kennis en innovatie bevorderen. Het PURPLE netwerk biedt bijvoorbeeld mogelijkheden om ervaringen en kennis te delen inzake de ontwikkelingskansen in peri-urbane regio's, zoals het stedelijke gebied rond Utrecht en Amersfoort. Maar ook de aanwezigheid van kennisinstituten en –netwerken als Nyenrode, de Hogeschool Utrecht en Dutch Game Garden biedt perspectief voor innovatie wanneer de toeristisch recreatieve sector actief samenwerking zoekt.

Het zakelijk toerisme (congres- en vergadermarkt) vormt een segment waarmee de provincie Utrecht zich ten opzichte van andere regio's of provincies weet te onderscheiden (zie paragraaf 1.4). Ook de groeiverwachting voor het congres- en vergadertoerisme is de komende jaren positief. Daartoe dient dit groeipotentieel actief te worden aangesproken. De afgelopen jaren hebben de regio Amsterdam en Utrecht met het project Mice Meets

Metropolis (binnen het programma Pieken in de Delta) een eerste professionaliseringslag gemaakt. De opgave van de provincie is om voor het zakelijk toerisme kennisbevordering en innovatie verder te stimuleren.

De provincie verstrekt informatie over bezoekers en bestedingen over toerisme en recreatie; zij zorgt voor de verspreiding van 'best practices'; zij geeft trainingen of cursussen op specifieke onderwerpen.

Bijlage 1: Gebruikte bronnen

Gemeente Utrecht, Dienst Landelijk gebied (regio West), Recreatie Midden Nederland. Behoeftte bewoners Utrecht aan buitenrecreatie rondom de stad, 2011.

InnovatieNetwerk en STIRR. Innovatie in de recreatiesector: naar een nieuwe balans. Prof.dr. Marko Hekkert van Universiteit Utrecht, 2009.

Landelijk Fietsplatform. Recreatieve fietsroutenetwerken (adviesnotitie), 2011.

Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland. Visie recreatieve structuur Arkemheen-Eemland, 2006.

Nederlands Bureau voor Toerisme/NIPO. ContinuZakenreisOnderzoek 2010-2011, 2011.

Okra Landschapsarchitecten i.s.m. provincie Utrecht. Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen; Katernen: Eemland, Utrechtse Heuvelrug, Gelderse Vallei, Groene Hart, Rivierengebied, Waterlinies, 2011.

Overlegorgaan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Torenhooog en Mijlen breed. Beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Buro Hemmen. 2003.

Programmabureau De Utrechtse Waarden. De Utrechtse Waarden op de kaart; Recreatief ontwikkelingsplan 2010-2030 . Buiten, bureau voor Economie en Omgeving, 2010.

Provincie Utrecht. Behoeftteonderzoek zwemwater in de openlucht; vraag-aanbod analyse (2011), Den Haag, Kenniscentrum Recreatie, 2011.

Provincie Utrecht. Economische Visie 2020, 2011.

Provincie Utrecht. De toekomst van recreatie om de stad (2011); Onderzoek naar kwantitatieve en kwalitatieve behoeftte aan recreatiemogelijkheden in de Provincie Utrecht. Den Haag, Kenniscentrum Recreatie, 2011.

Provincie Utrecht. De Vechtstreek, het buiten van de Randstad (2008). Een gemeenschappelijke en integrale opgave voor een duurzame Vechtstreek, 2008.

Provincie Utrecht. Monitor Toerisme en Recreatie 2010, ECORYS, 2011.

Provincie Utrecht. Regionale leefstijlatlas dagrecreatie (2011). In samenwerking met RECRON en Smartagent, 2011.

Provincie Utrecht. Voorontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, 2011.

Programmabureau De Venen. Recreatievisie De Venen, Grontmij, 2010.

Programmabureau Groene Hart. Plan van aanpak voor een Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie in het Groene Hart, ambtelijk werkdocument, 2011.

Programmabureau Hart van de Heuvelrug. Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg, 2009.

Programmabureau Heel de Heuvelrug. Beheer- en inrichtingsplan 'Torenhoog en mijlen breed, 2003.

Programmabureau Heel de Heuvelrug. Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug, 2009.

Programmabureau Heel de Heuvelrug. Gebiedsprogramma Heel de Heuvelrug 2011-2013. Ontdek het palet!, 2010.

Projectbureau SVGV. Jaarprogramma 2011, Utrechtse deel, 2010.

RECRON, Natuur en Milieu Utrecht, Staatsbosbeheer ea. Onderzoek groei- en krimpbeleid Utrechtse Heuvelrug, 2011.

Stichting Nederland Boven Water. Innovatieprogramma Nederland Boven Water. Cahier gebiedsontwikkeling: Verdienmogelijkheden, 2011.

Stichting Recreatietoervaart Nederland. Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland 2008-2013, 2008.

Streekhuis Kromme Rijnstreek. Visie Recreatief routenetwerk Kromme Rijnstreek. Grontmij, 2011

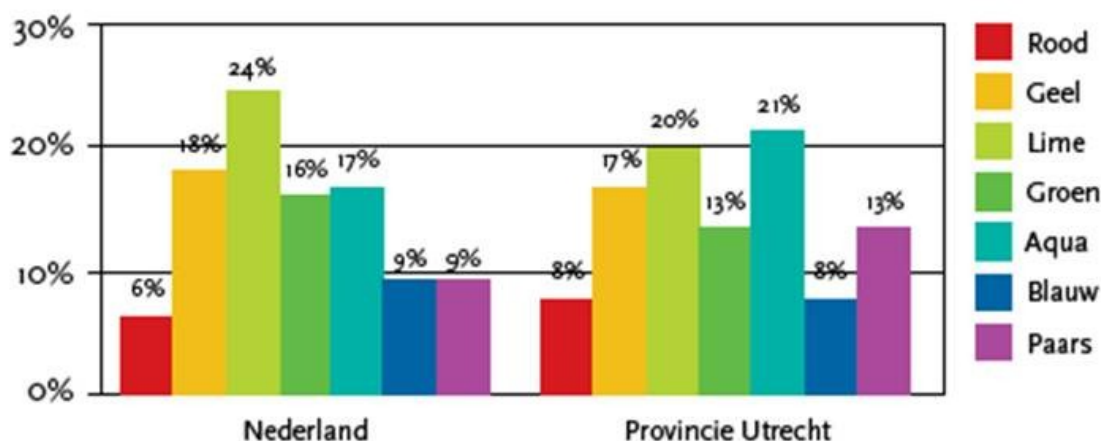
Stuurgroep Grebbelinie. Gebiedsvisie voor de Grebbelinie, 2006.

Universiteit van Amsterdam, prof. Dr. P. Tordoir. Toekomst voor recreatie. Ruimtelijke, economische en organisatorische perspectieven. Presentatie symposium Nieuw Recreatie, Woudenberg, 2011.

Wageningen Universiteit en Research centrum. De recreatieve betekenis van de Ecologische Hoofdstructuur. Bijdrage van de EHS aan recreatief gebruik, beleving en identiteit. Rapport 87 uit de serie Wettelijke onderzoekstaken natuur en milieu, door F. Langers en J. Vreke., 2008.

BIJLAGE 2: Toelichting recreatieprofielen

Hieronder is een beknopte weergave terug te lezen van de zeven dagrecreatieprofielen in de provincie Utrecht op basis van leefstijlanalyses. In de afzonderlijke Regionale Atlas Dagrecreatie en de bijbehorende kaartbeelden is op wijk- en gemeenteniveau informatie beschikbaar over interesses, lees- en mediavoorkeuren, participatie in dagrecreatie/sport/cultuur etc.

Ondernemend paars

Cultuur, historie, verrassing en inspiratie

Recreanten uit de paarse belevingswereld laten zich graag verrassen en inspireren, vooral op het gebied van cultuur. Nieuwe dingen zien, ontdekken en beleven. Het gewone is vaak niet goed genoeg voor ondernemend paars ingestelde recreanten. Zij zijn op zoek naar een bijzondere ervaring. Centraal staat cultuur, daarnaast sport en diverse andere activiteiten. Ook kunnen deze recreanten, na een drukke (werk)periode, genieten van een sauna of wellness arrangement. Tot de ondernemend paarse recreanten behoren relatief veel jonge één- of tweepersoonshuishoudens.

Creatief en inspirerend rood

Creatieve, uitdagende en inspirerende ervaringen

Recreanten uit de rode belevingswereld zijn in het algemeen creatief en op zoek naar uitdagingen en inspirerende ervaringen. Ze treden graag buiten de gebaande paden. Karakterkenmerken als onafhankelijk, intelligent, zelfbewust, artistiek en ruimdenkend typeren deze recreanten. Het onbekende is spannend en prikkelend. Recreatie betekent, naast sport en ontspanning, het zoeken naar vernieuwende stromingen, moderne kunst en andere culturen.

Uitbundig geel

Samen actief bezig zijn, uitgaan en genieten

Recreanten in de gele belevingswereld zijn levensgenieters die graag samen met anderen actief en sportief recreëren. Recreatie is voor deze groep genieten, uitgaan en lekker eten. Actief, sportief, gezellig en verrassend zijn de kernwoorden bij de vormen van recreatie die zij kiezen. Contact met anderen – familie, vrienden of kennissen – is belangrijk. Zij gaan regelmatig met een grotere groep dan alleen het eigen gezin op pad. Ze zijn energiek en enthousiast en letten er bij het uitkiezen van een activiteit op dat iedereen het naar zijn zin heeft. Recreatief winkelen is een van hun favoriete bezigheden. Recreanten in de gele belevingswereld beschikken over iets meer budget dan gemiddeld.

Gezellig lime

Even lekker weg met elkaar

Gezellig lime recreanten zijn mensen die recreëren om even weg te zijn van de dagelijkse beslommeringen. Recreëren is “even lekker weg met elkaar”. Daarbij staat samen zijn, gezelligheid en (sportieve) ontspanning centraal. De lime recreanten stellen daarbij geen bijzondere eisen. Een braderie of rommelmarkt is heel gezellig en een goede plek om mensen te ontmoeten! Vrij zijn, rust en doen waar je op dat moment zin in hebt, dat telt voor de recreanten uit de lime belevingswereld. Daarbij let men op de kosten vanuit de gedachte: je kunt je geld maar één keer uitgeven.

Rustig groen

Even rust nemen in eigen omgeving

Recreanten uit de groene belevingswereld zijn nuchter. Recreëren is voor hen niets anders dan uitrusten, ontspannen en tijd hebben voor je hobby's. Even rust nemen in eigen omgeving en niets aan je hoofd hebben. In eigen omgeving is genoeg moois te zien en te ontdekken, je hoeft er niet ver voor te reizen. Groene recreanten omschrijven zichzelf relatief vaker als gewoon, nuchter, bedachtzaam en kalm. Zij gaan graag hun eigen gang en vinden dat de maatschappij aan het veranderen is. Hun gevoel is dat het “vroeger vaak beter was”. Eén- en tweepersoonshuishoudens in de oudere leeftijdsklassen zijn in deze groep relatief oververtegenwoordigd.

Ingetogen aqua

Brede interesse, ruimdenkend en engagement

Recreanten uit de aqua belevingswereld zijn bedachtzaam, geïnteresseerd in cultuur en denken na over wat zij kunnen betekenen voor de maatschappij. Ze beschrijven zichzelf als rustig, geïnteresseerd in anderen en serieus. In deze groep vinden we relatief vaker ‘empty nesters’. Dit zijn huishoudens waarvan de kinderen uit huis zijn. Zij kiezen voor inspirerende en rustige activiteiten. De aqua recreanten verdiepen zich graag in kunst en cultuur, willen volop meedoen met de maatschappij en inspelen op de veranderingen die zij daarin zien. Deze recreanten houden van sportieve activiteiten, zoals wandelen, fietsen en nordic walking.

Stijlvol en luxe blauw

Luxe, stijlvol ontspannen, sport en 'social network'

Recreanten uit de blauwe belevingswereld zijn zelfverzekerd en vinden dat ze in hun vrije tijd wat luxe en stijlvol ontspannen verdienen. Ze zijn zakelijk en intelligent. Ze houden van stijl en klasse en zijn wat meer gericht op de exclusievere vormen van recreatie. Recreëren betekent voor hen:

ontspannen en afstand nemen van de dynamiek van alledag. Dit doen zij door te sporten en door aandacht te besteden aan het 'social network'. In hun vrije tijd zoeken zij graag het gezelschap van gelijkgestemden op. Meer exclusieve vrijetijdsbestedingen, zoals wellness en bijeenkomsten met VIP arrangementen, zijn populair bij deze belevingswereld.

Bron: Leefstijlenatlas Dagrecreatie provincie Utrecht, 2011

BIJLAGE 3: Beschrijving poort en toeristisch overstappunt

Inleiding

In verschillende regio's zijn poorten, groene entrees en toeristische overstappunten benoemd in gebiedsvisies en gebiedsgerichte recreatievisies. De uitvoering hiervan is voor een deel op gang gekomen. Op de Heuvelrug zijn bijvoorbeeld al enkele groene entrees (vergelijkbaar met TOP's) gerealiseerd.

In deze visie streeft de provincie naar een provinciedekkend recreatief hoofdnetwerk met daarin een herkenbaar aanbod van poorten en toeristische overstappunten (TOP's). Om de herkenbaarheid en uniformiteit te vergroten willen we de 'groene entrees' in de regio Utrechtse Heuvelrug op termijn herbenoemen tot TOP's. Deze bijlage beschrijft een definitie van poorten en TOP's. Bijlage 4 beschrijft de verschillen met hoe tot nu toe in de gebiedsgerichte recreatievisies werd omgegaan met deze voorzieningen. Eveneens heeft een beperkte wijziging plaatsgevonden van de locaties uit deze gebiedsgerichte visies.

Definitie Poort

Een poort is in principe een toeristisch-recreatief attractiepunt dat als bestemming functioneert, een knooppunt van wandel-, fiets- en/of vaarroutes treft én waar men het achterliggende toeristisch-recreatieve gebied ervaart. Een poort bestaat uit een cluster van ten minste zelfstandige horeca in combinatie met fiets- en/of kanoverhuur. Een poort bevat ruime parkeergelegenheid en informatie voor recreanten en toeristen over de recreatieve mogelijkheden in het eromheen gelegen bestemmingsgebied. Een poort heeft minimaal een regionaal bereik, wat betekent dat de poort aantrekkingskracht heeft op bezoekers van buiten de gemeente (in een straal van minimaal 30 kilometer).

Sommige poorten zijn geen attractiepunt maar vooral functioneel. Ze bevatten diverse voorzieningen om de bezoeker, die met het openbaar vervoer of de auto komt verder het bestemmingsgebied in te leiden: horeca, informatie en verhuur.

De meeste poorten zijn zelf een attractie en houden de bezoeker soms uren vast. Het zijn (erfgoed-) attracties, kastelen en buitens, of recreatiegebieden. Ook deze poorten kunnen als uitvalsbasis dienen om het gebied verder in te gaan.

1. Differentiatie in beleving

De verschillende poorten hebben elk een eigen identiteit of thema, passend bij het achterliggende toeristisch-recreatieve bestemmingsgebied. De poorten nodigen de bezoekers uit om verder het gebied in te trekken. Bijvoorbeeld voor Utrechtse Heuvelrug een bosgebied, militaire of vorstelijke plek, voor Groene Hart een polderlandschap of watersportgebied. Poorten kunnen zijn gekoppeld aan (erfgoed)publiekslocaties.

2. Bereikbaarheid

- De poorten zijn gemakkelijk bereikbaar en vindbaar via het provinciale- en rijkswegennet.
- De poorten dienen voor de automobilist bewegwijzerd te zijn vanaf het hoofdwegennet.
- Bereikbaarheid per openbaar vervoer is geregeld met een minimale frequentie van 1x per half uur.
- De verkeersaantrekkende werking van een poort dient getoetst te worden aan de PRS en er moet zonodig een mobiliteitsprofiel worden opgesteld.

3. Koppeling met (boven) regionaal routenetwerk wandelen, fietsen, varen

De poorten zijn onderdeel van het recreatief hoofdnetwerk en vallen daardoor ook gedeeltelijk samen met het bovenregionale en regionale hoofdnetwerk van wandelen, fietsen en varen. Direct rondom de poorten zijn bovendien rondjes in deze routes mogelijk. Ook de aantakking van de klompenpaden op een aantal poorten is een uitgangspunt.

4. Geografische spreiding

De poorten kennen een spreiding over de provincie, gekoppeld aan de toeristische bestemmingsgebieden en de recreatieve regio's. Een enkele poort is gekoppeld aan de 'recreatiezones' rondom de stadsgewesten.

5. Parkeermogelijkheden

Er zijn voldoende parkeervoorzieningen beschikbaar.

6. Herkenbaarheid

Een poort is voor de bezoeker duidelijk herkenbaar als onderdeel van het recreatief hoofdnetwerk (RHN). Dit betekent het gebruik van een eenduidige merknaam en logo die verwijst naar het grotere geheel (netwerk) en indien van toepassing ook naar een bestemmingsgebied, zoals Heuvelrug of Groene Hart.

Definitie toeristisch overstappunt (TOP)

Een toeristisch overstappunt (TOP) is kleiner van opzet dan een poort. Het is een plek waar de lokale of regionale bezoeker kan starten met een recreatieve activiteit in het gebied dat vanuit het TOP wordt ontsloten. Een TOP is geen attractie en hoeft een bezoeker niet vast te kunnen houden. Idealiter is het wel een pleisterplaats waar de recreant op een comfortabele wijze zijn wandeling, fiets- of vaartocht begint of eindigt, en waar het tevens mogelijk is iets te drinken of te eten, de accu van de fiets op te laden en eventueel materiaal te huren. Minimaal aanwezige voorzieningen zijn parkeerplaatsen en een informatiefunctie en bij voorkeur kleinschalige horeca (basisvoorzieningenniveau). Een TOP draagt in principe bij aan de lokale economie omdat het recreanten naar nabijgelegen voorzieningen trekt. Daarom

dragen lokale ondernemers bij aan een TOP, bijvoorbeeld door een bijdrage in de investering en het onderhoud, maar ook door het verstrekken van informatie aan bezoekers.

Een TOP heeft geen grote publieksaantrekkende werking en kan primair gericht zijn op mensen die het landschap willen beleven en het gebied bezoeken. Een TOP maakt samen met de poorten deel uit van het recreatief hoofdnetwerk (RHN).

De term toeristisch overstappunt vervangt op termijn de term groene entree, die in de regio Utrechtse Heuvelrug gangbaar is. Hiermee kunnen alle betrokken partners in de gehele provincie op eenzelfde, uniforme manier omgaan en wordt begripsverwarring in de verschillende gebieden voorkomen.

BIJLAGE 4: relatie met bestaande AVP gebiedsgerichte recreatievisies

Visie 2020 leidend

Op toeristisch recreatief vlak zijn er al gebiedsvisies en gebiedsgerichte recreatievisies voor een aantal deelgebieden binnen de provincie. De Visie Recreatie en Toerisme 2020 doet uitspraken op een hoger schaalniveau dan deze visies. Het gaat om het schetsen van de wenselijke structuur en de ontwikkeling voor de middellange termijn voor de hele provincie. De AVP gebieds- en recreatievisies kennen een groter detailniveau en gaan specifiek in op concrete projecten en locaties.

Bij het maken van de nieuwe Visie Recreatie en Toerisme 2020 is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de gebiedsvisies. Toch wordt de Visie, in het geval van tegenstrijdigheden met de gebiedsvisies, voor wat het provinciale beleid, leidend boven deze gebiedsvisies.

Poorten en TOPs provinciebreed

Met de Visie Recreatie en Toerisme 2020 (kortweg Visie 2020) geven we een provinciedekkend beeld van de wenselijke ontwikkeling van de sector. Om meer uniformiteit in routes en voorzieningen te brengen is gekozen voor een recreatief hoofdnetwerk (RHN) met als onderdeel daarvan poorten en TOP's als toegangen tot recreatiegebieden. Met deze structuur wordt aangesloten bij omliggende provincies, zowel qua structuur als qua terminologie. In het kader van de uniformiteit betekent dit tevens een aanpassing.

Het in deze visie opgenomen Recreatief Hoofdnetwerk en de TOP's en poorten vormen het leidende netwerk voor de hele provincie. Zij sturen en verdiepen daarmee de bestaande gebiedsgerichte recreatievisies. Er is sprake van een beperkt aantal afwijkingen. De gebiedsvisies zijn grotendeels overgenomen, met uitzondering van een aantal punten die in de rest van deze bijlage expliciet worden benoemd.

1. Gebiedsvisie Heel de Heuvelrug 2009

De gebiedsvisie Heel de Heuvelrug omvat het gehele gebied van de Utrechtse Heuvelrug, die zich uitstrekt over de provincies Utrecht en Noord-Holland.

Poorten en TOPs

In (provinciale) Visie 2020 is voor de hele provincie een uniform systeem van poorten en TOP's geïntroduceerd, een systeem dat bovendien zo goed mogelijk aansluit bij de methodiek in de buurprovincies. Als provincie kiezen we scherper voor het inzetten op een beperkt aantal poorten met minimaal een regionale betekenis en een groter aantal TOP's. Het gaat ons om aansluitingen in het netwerk te verbeteren en te zorgen voor uniformiteit bij Poorten en TOP's. Voor wat betreft de poorten zijn er de volgende verschillen tussen Visie 2020 en Heel de Heuvelrug:

- De Pyramide van Austerlitz is in Heel de Heuvelrug niet als poort aangeduid, maar in de Visie 2020 wel. De Pyramide van Austerlitz ligt middenin een 'stille zone', maar is ook één van de bekendste toeristische merken van onze provincie. Daarom zoeken wij naar mogelijkheden waarbij de Pyramide een populaire attractie blijft, maar het gebied eromheen minstens even rustig blijft. Ervaringen met andere vergelijkbare poorten wijzen uit dat een zeer groot percentage van de bezoekers niet verder komt dan de poort zelf. De evenwichtige ontwikkeling van de poort zal daarom het uitgangspunt zijn en dit pakken we als concreet project op in het uitvoeringsplan.
- In afwijking van Heel de Heuvelrug is een bewuste keuze gemaakt om Lage Vuursche niet als poort op te nemen. Lage Vuursche is nu al een zeer populair attractiepunt dat veel autoverkeer aantrekt. Vanwege de beperkte weginfrastructuur rondom en OV-bereikbaarheid van Lage Vuursche is het niet wenselijk nog meer (auto-)bezoekers aan te trekken. Natuurlijk is en blijft Lage Vuursche wel een belangrijk attractiepunt, en staat het ook als zodanig op de kaart (TOP).
- Slot Zeist is toegevoegd als poort, omdat deze locatie voldoet aan alle criteria en er draagvlak voor bestaat in het gebied.
- Voor wat betreft de TOP's wijkt de naamgeving af van de groene entrees uit Heel de Heuvelrug. Ook legt deze Visie een groter accent op het feit dat we willen stimuleren dat het een pleisterplaats is. Gekozen is voor de benaming toeristisch overstappunt, omdat deze aansluit bij de omliggende provincies. Voor reeds gerealiseerde groene entrees geldt dat deze op de langere termijn worden 'geharmoniseerd' tot TOP. Het is niet onze bedoeling om bewegwijzering en juist gedane investeringen ongedaan te maken.
- Voor wat betreft de opname van TOP's (groene entrees) zijn er de volgende verschillen: op basis van de inspraakreacties is een actualisatie doorgevoerd. Het betreft recentere of toekomstige initiatieven die in Heel de Heuvelrug uit 2009 nog niet waren benoemd, maar waarvoor wel draagvlak is in het gebied en wordt voldaan aan de criteria:
 - TOP Waterlooweg
 - TOP Den Treek
 - TOP Gagelgat
 - TOP Generaal
- De TOP Waterlooweg, Treekerpunt en Den Treek bevinden zich geografisch gezien dicht bij elkaar. Recent is discussie ontstaan over de localisering van deze TOP's. Er loopt een traject dat kan leiden tot aanpassingen: zowel in het aantal TOP's als in de situering van deze genoemde TOP's.

Zonering

De zonering van Heel de Heuvelrug geeft het wensbeeld weer ten aanzien van het intensiteit door het gebruik door mens en natuur in 2025. Er is gekozen voor de zones 'levendig', 'gemoedelijk', 'rustig' en 'stil'. Deze zonering wordt bereikt door de locatiekeuze van voorzieningen en het verstrekken van informatie op de juiste plaats. Het systeem van poorten en groene entrees ondersteunt de zonering.

In de Visie 2020 is van dezelfde gedachtegang uitgegaan: realisatie van Poorten en TOP's zal zorgen voor een concentratie van het recreatieve gebruik, waardoor de rest van de Heuvelrug 'automatisch' rustiger blijft. Met de locatiekeuze van de poorten en TOP's wordt zo een zonering bereikt in drukkere en meer rustige gebieden. Zo ontstaat een zonering die op hoofdlijnen aansluit bij de gedetailleerdere / verdere uitgewerkte zonering in Heel de Heuvelrug.

2. Visie recreatieve structuur nationaal landschap Arkemheen-Eemland 2006

Voor de toekomstige ontwikkeling van het Arkemheen-Eemland zijn drie kernkwaliteiten van het landschap benoemd: de extreme openheid, de slagenverkaveling en het veenweide-karakter. Doel op het gebied van recreatie en toerisme is het beleefbaar maken van dit landschap en het versterken van de economische vitaliteit door het vergroten van de recreatieve toegankelijkheid.

Om de openheid te behouden vindt toeristisch recreatieve ontwikkeling plaats aan de randen van het gebied. Het Nationaal Landschap stimuleert hier kleinschalige toeristische ontwikkelingen op boerenbedrijven. Recreanten kunnen via een aantal transferpunten vanaf de randen het gebied betreden. Een van deze transferpunten is de Eemlandhoeve, benoemd als TOP in de Visie 2020. Gezien de beperkte aansluiting op de recreatief hoofdnetwerk is hier niet gekozen voor een poort. Ook is in / om het gebied een aantal informatiepunten ingericht. In het gebied zelf wordt ingezet op de ontwikkeling van fijnmazigere routes voor wandelen en fietsen door het open landschap.

De hoofdlijnen uit de Visie 2020 sluiten aan bij visie Arkemheen-Eemland. Voor wat betreft de opname van TOP's (groene entrees) zijn er de volgende verschillen: op basis van de inspraakreacties is een actualisatie doorgevoerd. Het betreft recentere of toekomstige initiatieven, waarvoor wel draagvlak is in het gebied en wordt voldaan aan de criteria:

- TOP Coelhorst
- TOP Haven Spakenburg
- TOP De Kooij
- TOP Gemaal Zeldert
- TOP De Schammer
- TOP Kopermolen Stoutenburg

3. Visie recreatief routenetwerk Kromme Rijnstreek

Deze routevisie is een verdere uitwerking van de 'integrale gebiedsvisie Kromme Rijngebied'. In de visie staan het vergroten van de belevingswaarde en het uitbreiden en versterken van de routegebonden recreatiemogelijkheden centraal. De streek richt zich op recreatiemogelijkheden voor lokale en regionale bewoners, waarmee het een deel van de recreatiedruk van Nieuwegein en Utrecht kan accommoderen.

In de visie is een zonering gemaakt met een aantal drukkere gebieden / bestemmingen nabij het stedelijk gebied. Als bestemmingen worden Amelisweerd/Rhijnauwen, het Bos Nieuw Wulven en Laagraven genoemd. Daarnaast zijn er de recreatieterreinen 't Waal, Gravenbol en Doornse Gat en het centrum van Wijk bij Duurstede. De rest van het Kromme Rijngebied leent zich met haar kleinschalige karakter meer voor extensieve, routegebonden recreatie.

Ondersteunend aan de zonering worden poorten en groene entrees gerealiseerd. Evenals in de Visie 2020 kennen de Poorten een regionale aantrekkingskracht, terwijl 'groene entrees' als overstappunten functioneren. Deze entrees zijn vergelijkbaar met de TOPs uit de Visie 2020. Het bereikbaar maken van de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt eveneens als grote opgave benoemd.

In het deelgebied Rhijnauwen-Vechten gaat de aandacht uit naar de routestructuren in de omgeving van de forten, met Fort bij Vechten als belangrijkste. In Linieland zijn plannen voor uitbreiding van de recreatieve structuur. Het doel is om hier ook een streektransferium aan de A27 te realiseren.

De hoofdlijnen uit de Visie 2020 sluiten aan bij deze visie: bijvoorbeeld het recreatieve routenetwerk en de koppeling met het erfgoed van de Nieuw Hollandse Waterlinie. Voor wat betreft de Poorten en de TOPs is er een aantal afwijkingen. Bij de Poorten zijn er de volgende verschillen:

- Amelisweerd is in de Recreatievisie Kromme Rijngebied aangeduid als Poort. In de Visie 2020 is dit opgenomen als attractiepunt. De nu al grote drukte in het gebied ook voor de parkeerdruk op drukke dagen en de belangrijke functie als recreatiegebied voor de omwonenden hebben geleid tot de overweging dat hier niet bewust meer mensen vanuit de hele provincie naartoe getrokken zouden moeten worden. Het nabijgelegen Fort Vechten kan als nabijgelegen Poort deze functie vervullen.
- Het bos Nieuw Wulven in de Recreatievisie Kromme Rijngebied aangeduid als Poort. In de Visie 2020 is dit gebied opgenomen als TOP, vanwege de nabijheid van de Poort Fort Vechten.
- De Uithof is in de Recreatievisie Kromme Rijngebied aangeduid als Poort. In de Visie 2020 is de Uithof opgenomen als TOP, vanwege de mogelijkheid om de duizenden werknemers in dit gebied te informeren over de recreatiemogelijkheden rondom. Ook kan de Uithof met zijn parkeerterreinen en hoogwaardig openbaar vervoer in het weekeind dienen als uitvalsbasis voor een wandeling.

Voor wat betreft nieuwe TOP's is er het volgende verschil:

- Het Streektransferium Linieland in ontwikkeling is toegevoegd als TOP.

4. Gebiedsvisie De Vechtstreek: het buiten van de Randstad. Een gemeenschappelijke en integrale opgave voor een duurzame Vechtstreek.

In de visie is een aantal opgaven voor de Vechtstreek benoemd, waarvan de belangrijkste zijn:

- Een brede waardering voor cultureel erfgoed met 'behoud door ontwikkeling' en een versterking van de bewustwording.
- Realisatie van een robuuste en samenhangende ecologische structuur.

- Verbetering van de belevingswaarde van het landschap, zoals het contrast tussen open veenweidegebieden en gesloten oeverwallen.
- Een beheerste ontwikkeling van het recreatieverkeer met aandacht voor leefbaarheid, bereikbaarheid en veiligheid.
- Een economisch vitale landbouw.
- Een betere herkenbaarheid en grotere bewustwording van de landschappelijke veelzijdigheid van de streek.
- Het profiteren van de toenemende recreatievaart dan wel waterrecreatie.
- Groei en ontwikkeling van steden en dorpen mogelijk maken met een kwalitatieve invalshoek.
- Het verbeteren van routenetwerken voor wandelen, fietsen, varen en aanleggen van de ontbrekende schakels.

Deze opgaven zijn gebundeld onder de noemers 'ontwikkel de gebiedskwaliteit', 'stem gebruiksfuncties op elkaar af', 'ontwikkel netwerken' en 'investeren in belevingswaarde' door communicatie en educatie.

De hoofdlijnen uit deze visie sluiten aan bij de Visie 2020: het beter beleefbaar maken van het groenblauwe landschap én het versterken van de routegebonden recreatie voor wandelen, fietsen en varen. In de gebiedsvisie zijn poorten of TOP's benoemd. De Visie 2020 past dan ook als 'overkoepelend plan' boven deze visie voor de Vechtstreek.

Als mogelijke locatie voor de ontwikkeling van poorten wordt gedacht aan Fort bij Abcoude, restaurant Vlinders te Loenen en de Maarsseveense Plassen. In de Visie 2020 zijn de eerstgenoemden opgenomen als TOP, de tweede als poort. Voor dit deelgebied geldt verder dat we verwachten dat er de komende jaren nieuwe mogelijke locaties zullen worden geagendeerd in de gebiedscommissie, omdat het concept van Poorten en TOPS hier relatief wat achterloop in vergelijking met andere gebieden.

5. De Utrechtse Waarden op de kaart. Recreatief ontwikkelingsplan 2010 – 2030

In het ontwikkelingsplan van de Utrechtse Waarden zijn zones voor plaatsgevonden en routegebonden recreatie opgenomen. Deze zonering zorgt voor het bundelen van bezoekersstromen, waardoor drukkeren en rustigere gebieden ontstaan. Zo ontstaan er ook meer economische kansen voor ondernemers op de drukke plekken. De routegebonden recreatie is gebonden aan de recreatief hoofdnetwerk van de Utrechtse Waarden, deze komt overeen met de structuur in Visie 2020. Voor de intensiever gebruikte zones voor plaatsgebonden recreaties betreft het Oudewater, Linschoten, het terrein Salmsteke, Klein Scheveningen en het IJsselbos.

Voor wat betreft de opname van TOP's en poorten is er één verschil. Namelijk de locatie Marnemoende is in de Visie 2020 als poort genoemd vanwege de gunstige ligging aan de westzijde van de stedelijke regio Utrecht, de regionale functie en als startpunt voor tochten door de Waarden.

6. Recreatievisie De Venen

Kern van de visie is dat de Venen zich wil ontwikkelen tot een volwaardige toeristisch-recreatieve bestemming in het Groene Hart. Daartoe dient het toeristisch-recreatief product verder te worden ontwikkeld. Het gebied krijgt nieuwe functies, die bijdragen aan het in stand houden van het agrarisch cultuurlandschap. Ook krijgt het gebied een zonering van levendige tot meer stille recreatie. Er zijn twee hoofddambities:

- De ontwikkeling tot de schoonste en duurzaamste toeristische watersportbestemming van de Randstad, onder meer door de watersportmogelijkheden te vergroten en het routenetwerk voor varen te verbeteren.
- Het uitgroeien tot dé plek om de Hollandse polder en de ontginningsgeschiedenis te beleven. Hiertoe wordt gewerkt aan het vervolmaken van het fiets- en wandelroutenetwerk en het vergroten van de belevingsmogelijkheden.

Op basis van de kwaliteiten van het gebied is een recreatiezonering opgesteld, die aansluit op de wensen van verschillende typen recreanten (stilte/natuurbeleving vs. actie/gezelligheid). Bezoekers die per auto komen worden ontvangen bij recreatieve poorten aan de randen van het gebied.

De hoofdlijnen uit de gebiedsgerichte visie sluiten aan bij de Visie 2020: het beter beleefbaar maken van het groenblauwe landschap én het versterken van de routegebonden recreatie voor wandelen, fietsen en varen. De Visie 2020 past hier dan ook als 'overkoepelend plan' boven. Voor poorten en de TOP's is er een aantal afwijkingen. Een poort is in de Recreatievisie De Venen gedefinieerd als transferium waarvandaan bezoekers vanuit de trein of auto verdergaan met de fiets of te voet. Deze definitie wijkt daarmee af van die in de rest van de provincie en daarbuiten.

- De Winkelpolder bij de Vinkeveense Plassen is opgenomen als poort omdat het een goed entrepunt is tot de Vinkeveense Plassen en parkeer- en horecagelegenheid biedt. In 2012 wordt hier vooreerst een TOP gerealiseerd en we verwachten dat deze plek zich op termijn kan doorontwikkelen tot poort.
- TOP Carpoolplaats Vinkeveen (A2) is in de Recreatievisie de Venen opgenomen als Poort. In de Visie 2020 wordt gekozen voor een mogelijke TOP voor deze locatie, omdat Winkelpolder in de directe nabijheid is gelegen als poort en meer regionale functie vervult dan deze locatie.
- TOP Cattenbroekseplas bij Woerden is overgenomen als nieuwe TOP in de Visie 2020, omdat hiervoor draagvlak bestaat in het gebied.
- TOP Marickenland is niet opgenomen omdat de ontwikkeling van het project Marickenland door de bestuursrechter is stilgelegd.

BIJLAGE 5: Schets huidige situatie recreatieve routes

Circa 175 bewegwijzerde wandelroutes bieden naar schatting een totaal van 2.000 km. aan wandelmogelijkheden. Ze zijn uitgezet door diverse aanbieders, die zich richten op verschillende doelgroepen. Met Agenda 2010 heeft de provincie Utrecht flink geïnvesteerd in het oplossen van knelpunten van een groot aantal wandelroutes. We hebben in Utrecht daarom een goed stelsel van wandelroutes liggen, maar de onderlinge samenhang ontbreekt nog, ook in de informatievoorziening, er is vraag naar meer herkenbare startpunten en de aansluiting op het toeristisch-recreatieve product verdient verbetering. Een provinciale wandelcoördinator onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om de samenhang te verbeteren en is een verbindende factor tussen alle wandelorganisaties en beherende partijen.

Het Rijk en provincie Utrecht hebben de afgelopen jaren de toegankelijkheid van agrarisch grondgebied financieel ondersteund met de boerenlandpadregeling; € 0,45 per strekkende meter wordt jaarlijks aan een agrariër uitgekeerd die zijn land openstelt voor wandelaars. De provincie Utrecht heeft (een deel van) de realisatie en het onderhoud en beheer van routenetwerk klompenpaden gefinancierd waarover het Landschap Erfgoed Utrecht de rechten heeft. Inmiddels begint een netwerk van klompenpaden zich te vormen en trekt het recreanten, ook van buiten de provincie. Hiermee wordt het klompenpadennetwerk steeds meer een netwerk van (boven)regionaal belang.

In 2008 heeft provincie Utrecht het Fietsknooppuntensysteem aangelegd; dit blijkt een groot succes bij de recreant en is inmiddels bijna in heel Nederland doorgevoerd. Recreatieve organisaties gebruiken het knooppuntensysteem om zelf hun thematische routes te ontwikkelen. Het knooppuntensysteem wordt de komende tijd door provincie Utrecht geëvalueerd en op onderdelen geoptimaliseerd. De aansluiting op het netwerk van de buurprovincies kan hier en daar worden verbeterd. Ook lopen er enkele lange afstandsfietspaden door de provincie. De koppeling tussen fietsknooppuntensysteem en LF-routenetwerk kan eveneens worden verbeterd.

De basistoervaart was tot voor kort verankerd in het rijksbeleid, maar het rijk heeft deze taak afgestoten. De provincie Utrecht gaat de BRTN opnemen in de PRS en een stuk van de handhaving vastleggen in de Waterverordening. In dit kader hebben we de afgelopen jaren vooral geïnvesteerd in de Catharijnesingel in Utrecht en enkele bruggen over de Vecht.

Het vaarnetwerk in de provincie ligt vooral in Utrecht West. Diverse vaarverbindingen zijn voor verdere verbetering vatbaar zodat één goed verbonden Hollandse Plassengebied van Loosdrechtse Plassen tot en met de Kagerplassen kan ontstaan. In de afgelopen jaren is er een regionaal kanonetwerk ontstaan dat we willen bewaken.

Bijlage 6: Gebruikte afkortingen

AVP	Agenda Vitaal Platteland
BRTN	Beleidsvisie Recreatie Toervaart Nederland
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
LAW-routes	Lange Afstand Wandelroutes
LF-routes	Lange Afstand Fietsroutes
NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
PRS	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (Voorontwerp)
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
RHN	Recreatief Hoofdnetwerk
RodS	Recreatie om de Stad
TOP	Toeristisch Overstappunt

Bijlage 7: Deelnemers externe werksessies

Aanwezigen werksessie 'West'

29 november 2011

Mw. Van Wijk	Programmabureau De Venen
Dhr. Kooijman	Stichting Groene Hart Kloppend Hart
Dhr. Bon	Stichting Recreatieondernemers van Gein tot Venen
Dhr. K.J. Stegerhoek	Stichting Recreatieondernemers van Gein tot Venen
Mw. Creemer	Recreatie Midden Nederland/Wandelcoördinator
Dhr. Veth	ZHBT
Dhr. Van der Burgt	Free Heart Organisatie Bureau
Mw. De Boer	Free Heart Organisatie Bureau
Mw. Van Wijk	Stichting Ontwikkeling de Venen
Dhr. Droogers	ANWB
Dhr. Molleman	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Mw. De Jong	Stichting Kasteel de Haar
Dhr. Scholten	Gemeente De Ronde Venen
Dhr. Voerman	Gemeente Stichtse Vecht
Dhr. Griffioen	Jachthaven Winkeloord
Mw. Leentvaar	Utrechtse Waarden
Dhr. Tuunter	Staatsbosbeheer Regio West

Aanwezigen werksessie 'Oost'

30 november 2011

Dhr. Floor	Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei
Dhr. Petram	Allurepark Laag-Kanje
Dhr. Korte	RECRON
Mw. Apell	Gemeente Rhenen
Mw. Van Driel	Gemeente Rhenen
Dhr. Welter	Recreatie Midden Nederland
Dhr. IJssennagger	Statenlid PVV
Mw. Kuperus	Gemeente Woudenberg
Mw. Kenbeek	Landschap Erfgoed Utrecht
Dhr. Aarnoudse	Gemeente Veenendaal
Mw. Caalders	Adviescommissie Recreatie en Toerisme Utrecht
Dhr. Meijer	Statenlid SP
Dhr. De Jong	Bungalowpark 't Eekhoornnest
Dhr. Kruk	Programmabureau Heel de Heuvelrug

Aanwezigen werksessie 'Om de Stad'
6 december 2011

Mw. Ket	Natuurmonumenten
Dhr. Nutzel	Down Under
Dhr. Graat	Staatsbosbeheer
Mw. Keulers	Gemeente Houten
Mw. Fafara	Gemeente Leusden
Mw. Krijger	HISWA
Mw. Span	Gemeente Utrecht
Dhr. Ruiter	Programmabureau Utrechtse Vecht en Weiden
Mw. Speelman	Gemeente Amersfoort
Dhr. Roos	Statenlid 50PLUS
Dhr. Hofstra	Programmabureau Stad en Land Utrecht
Dhr. Van der Kolk	Wandelnet
Mw. Spanjers	ZIMIHC/ Cultuurscout
Dhr. Andringa	Inn Style/ Outdoor Inn

Aanwezigen werksessie 'Generiek'
12 januari 2012

Mw. Kalden	Gemeente IJsselstein
Mw. Van Luyt	Gemeente Woerden
Mw. Gardenier	Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Dhr. Peters	Statenlid D66
Dhr. Westerlaken	Statenlid CDA
Mw. Barendregt	Gemeente Bunnik
Dhr. Essousi	Statenlid PvdA
Dhr. Romeijn	SRN
Dhr. Fastl	Statenlid GroenLinks
Mw. Geelen	Staatsbosbeheer